

ل چوار صندوق و ب نمایش مژووی با 2-... زگار ح م شید

بشی دوو م

۲-۲

کاتیک چوار صندوق ل لاین ئم گرووپ خ مخاری شانی ئم و
نمایش کرا، ک م ک گ انکاری ب س ردا هاتبوو ک شایانی ل س ر
وستان و ل پ چین و ی. ئم ش ل ب ر ک م ک ه:

۱/ ب شدارانی ئم نمایش ب ب ش ل بزوتن و ی جادی شانی ئم
ئژمار د کر.

۲/ قس کردن ل س ر ش واز و ه کار کانی د ستکاریکردنی ئم ت کست،
پ لک شمان د کات ب گفتوگ ی کی ز ر پ ویست د ربار ی شانی و بین ر،
ک ئستا ل ر و ل و ل ن و شان کاراندا قس ی ل س ر د کر ت و
ی ک ک ل پرسیار چار نوساز کان ب ئم.

ل ردا ه و د د م ت بین ی کانم ل و بار ی و ل چ ند خا کدا کورت
بک م و:

۱/ مژووی با جیاواز ل چوار صندوق، ب ج ر کتر د ست پ د کات ک
ئم س ر ل ب ر ی گوتاری کار شانی ی ک ی گ یو. لای ب یزایی
س ر تا قس ل ک ش و م ترسیی ثانی و پ شبینی کراو کانیش د کر ت،
ب ر ل و ی ب یاری دروستکردنی داه ک یان د اب ت. ب م ل مژووی
با دا ژیان کی ئارام و ئاسوود ب رج ست د کر ت و تا ا د د ی کی
ز ر ب ئ گ ر کی چاو و ان د کراو دروستی د ک ن. جیاوازی بند چ ی
ئم دوو ت و انین ل ردا ئ و ی ک ی ک میان نکوی ل بوونی
ک ش مژووی کان ی م قای ت ناکات و ل س ر ئ و مژووی د ی و ت
ئ و ی ل ا بر دوودا ماکپاز کراو و داه نانی تیادا کراو، ل
ش و و ناوی د س م ات و ئیتیک کاندا ب خا ت ژ ر خ ن و. ب م ل
دو و میاندا ج ر ک ل ئاسوود ی و ئارامی ب رج ست د کر ت ک
ل ز ر شو نندا ه ست د ک ی ت ئ مان و ک یاری ی ک داه ک دروست
د ک ن و توانای خ یانی تیادا تاقید ک ن و. ب و پ ی، ئ مان
ه ی ه بژاردنی یاری ک د خ ن ژ ر خ ن و ن ک خودی و داو
واقعی ک. ل نمایش ک دا ژیان ب ر ل دروستکردنی داه و ک
ژیان کی ئاسایی و خ شگوز ران ب رج ست د کر ت، ب م ل ت کست
ئ ریژینا ک دا ک ش و ملمان م ی کان ب ش کن ل ژیان ب ر ل

د د بټه يې کم کم کړه بېرکړدنه و. سندوقه کې خې د شکونډت و دواتر يېک يېک بېدوای ئېوانيتردا اداکات و لېيان د پاتېتو بېجې نه هېن و ئېوانيش سندوقه کاني خېيان بشکونن. کم يېککيان پېشيمان د بټه و، ئېو کارکتر هېه شېه د شدداد مېت و داد نيشلت و بير ل هېه کمې خې د کاتو، تا ل ک تاييدا هېموويان سندوقه کان د شکونن. جياوازي ئېم هېه وېستې کارکترې ش ل نمايش کم دا لگې تېکست کې بېزاييدا، پېو ندي بېو ئيراد ئازاد و بېرپرسيار و هېه کم تواناي ووبېو ووبوون وې هېه لگې پېدر او سېپېنراو کاند. بېزايي هېه وېدات ئېو تېوانينه بېرجېست بکات کم هېچ يېک ل چين و توئې ئېپرته نيستې کان کم ل بېرژ و ندي د ستکوت و سوود تايې تې کاني خېيان و ننگ خېيان تېکې بې نا زايې تې کان بکېن، تا کم تايي نامنن و ل کو دا د ستکوت کاني خېيان کموتې ژر م ترسي و ل وې دا پاشکېش د کم. بېام ل نمايش کم دا هېريک ل و دوودي و ترس و دوور پېرزي و پاشکېشان بېانووي بې د زرېت و ل دووبارې بوون و و داوای بېرد و امدا (بېشکونن بېشکونن...) ئېو با سياسيان يېکد گرن و بې هېموويان کم تايي بې تاليتاريزم و کم لکتيقيزم و د سېا تي خېسې پېن د هېن.

دواتر لـ تـكـسـتـكـي بـيـزاييدا شـسـندوقـكـي خـي دـشـكـنـت و
 ئـوانـيـتر خـيـان دـخـزـنـنـو ناو سـندوقـكان، شـسـ بـ تـنـيا بـرامـبـر
 داهـ دـوـسـتـت و هاوار دـكات:
 شـ: من ئـستا هـم، ئـستا هـم.

ئـمـ بوونـكـي فـيـعـلـيـيـ. سـاـتـوـخـتـكـكـ مـرـقـ بـ فـيـعـلـي مومارـسـي
 بوون دـكات، ئـوانـ كـردنـكـ بـ بـيرـكـردنـو لـ ژيـانـي مـرـقـي كـيـلـو
 مـرـقـي ئازاد، ئـوـي دـوـنـ مـرـقـ ئازادـكان بـ پـوـ دـمـردن و
 لـسـر چـكـ نـازـين. ئـم سـاـتـي تـكـسـتـكـ ئـوـمـان دـنـتـو بـرچـاو كـ
 مـرـقـ بـ بـ ئازادي، يـان بـيـن بـ مـلـكـچـي، لـ بوونـدا نـيـي،
 مـردوويـكـ لـ ناو ژيـانـدا چـونـكـ كـارـكـتـري نـيـي. ئـم پـرـسـيـارـكـي
 ئـنـتـلـژي گـرـنـگـ لـ تـكـسـتـكـدا. مـرـقـ كـاـتـكـ دـتـوانـت مومارـسـي
 فـيـعـلـي بوون بـكات كـ خـاوـن كـارـكـتـر، كـ ئـيرادـي هـيـ و ئازاد و
 بـرـپـرـسـيـار لـ هـوـسـتـكـانـي خـي. ئـو كـارـكـتـر ئـپـرـتـنـيـست و
 بـرـژـوـندخـواز و بـيـاكار و سازشـكارانـ نـاـتـوانـن سـندوقـكـانـي خـيـان
 بـشـكـنـن، ئـوانـ كـيـلـكـانـي بوونـكـي سـپـنـراون. بـمـ لـ
 نـمـايشـكـدا، چـونـكـ بـ لـژيـكـي ئـستا و ئـرـيـكـي سـادـ
 دـاـژـراوـتـو، بـو لـژيـكـي كـ بـ ئـوـي بـيـنـران بـ شـانـ
 ئـاشـتـبـكـيـنـو دـبـت بـ پـيـمـيـزاج و داخـوازيـكـانـي ئـوان كـار
 بـكـيـن! (كـ ئـم بـا بـتـكـي گـرـنـگـ و هـوـدـدـم لـ نـوسـيـنـكـي
 سـرـبـخـدا قـسـي لـسـر بـكـم) هـمـو وداوـكـانـي نـمـايشـكـش بـو
 ئـراستـيـدا دـوـات، تـا لـ كـتـايـيدا هـمـوويـان سـندوقـكـانـي خـيـان
 دـشـكـنـن.

لـ كـتـايـي ئـم بـشـي قـسـكـانـي خـمـدا، هـيـوـاي بـردـوـامي بـ ئـو
 گـروويـ ئـازيـز دـخـوازم و هـيـوادارم لـ پـشـكـنـن و شـيـكـردنـو

هه‌س‌نگاندنی شان و بین‌ر ب‌رد‌وام بن، ب‌ ئوم‌دی ئ‌و‌ی
کار‌کانی داهاتوویان تی‌ر و ئ‌خ‌ئی جدیتر ب‌دوای خ‌یدا به‌ئ‌ت.

گفتو گ‌ ل‌گ‌ شاعیر ب‌رزان ه‌ستیار ... ئ‌اماد‌کردنی: شاخ‌وان سدیق

به‌رزان ه‌ستیار: "له ئ‌ده‌بی ه‌موو دنیا‌دا ل‌کچوون ه‌یه و که‌س‌یش
وه‌ک ه‌ند‌ نووس‌ری لای ئ‌مه نه‌یکردوو به‌ه‌را"
ئا / شاخ‌وان سدیق

به‌رزان ه‌ستیار یه‌ک‌که له نه‌وه‌ی ه‌شتاکانی ده‌نگی شیع‌ری کوردی و
ه‌میشه به‌شیع‌ره سه‌رنج اک‌شو پرسیاره جدیه‌کانی ئ‌امانده‌ک‌ش‌ته
ناو دنیا‌ی ت‌ک‌سته‌کانی ه‌روه‌ک (به‌ختیار علی) له نو‌س‌ین‌ک‌دا ده‌ت
قه‌س‌یده‌ی د‌ژی به‌رزان ه‌وه‌ئ‌کی ز‌ری ت‌دایه ب‌ چ‌ربوونه‌وه، ب‌
ک‌کردنه‌وه‌ی مانا له‌یه‌ک و‌ئ‌ه‌ی خ‌رادا ب‌ گو‌تنی مانای قو‌ به‌ وش‌ی
که‌م له سه‌روی ه‌مووشیان‌ه‌وه ت‌ئ‌امان‌کی ب‌وچان له مردن و شک‌ست و
ته‌نیای ه‌یه له ز‌ر ج‌گ‌ادا خ‌ه‌مگینه، ج‌ره ه‌سته‌کی بینینی ته‌نیای
ت‌دایه به‌ قه‌ده‌رخ‌ئی وه‌ک مر‌ف، ه‌سته‌کی پوچ به‌ژیان که ده‌گاته پله‌ی
گا‌ته‌کردن به‌ زمان و به‌ ئ‌ینسان‌یش خ‌ه‌یا‌ی به‌رزان له‌خ‌زمه‌ت
نیگ‌ه‌رانیه ئ‌حیه‌که‌یدایه ئ‌وه خ‌مه تاریکه‌ی ناوه‌وه‌یه که‌ده‌یه‌وت
ب‌ته‌ده‌روازه‌ی ت‌ئ‌امان و که‌ره‌سته‌ی دروست کردنی مانا "ه‌رب‌یه به‌
پ‌ویستم زانی ب‌ زی‌تر ئ‌اشنا‌بوون به‌ دنیا‌بینی به‌رزان ئ‌م دیداره‌ی
له‌گه ئ‌ساز‌بده‌م.

پ/ ه‌میشه ده‌وترت نو‌س‌ین به‌ ش‌که له وه‌ئ‌ام دان‌ه‌وه‌ی شک‌سته‌کانی
ئ‌ینسان ئ‌وه شک‌ستان‌ه‌ی که نه‌ی توانیوه به‌ سه‌ریان‌دا زا‌ بت‌یان
نو‌س‌ین پ‌کردنه‌وه‌ی نه‌قه‌سه‌کانی ئ‌ینسان‌ه‌. لای ت‌ نو‌س‌ین ه‌سته‌کردن
به‌نه‌قس بوو؟ یان وه‌ئ‌امدان‌ه‌وه‌ی شک‌سته‌کان‌ت؟ یان ه‌یج کام له‌مانه
نه‌بوو؟ مه‌به‌ستمه ب‌ئ‌م دوای ئ‌ه‌مانه ت‌ ب‌ ئ‌ه‌نوسی؟

وه/ ئه گهر به وردی له پرسیاره کت وردبمه وه، ئه توانم بلـم تا
 ادهیه کی زـرخـی له ناوخـیدا بهـشـکی زـری وهـامه که شی هـهـگرتووه،
 به واتایه کیتـر ده مهوت بـم پرـسه ی نووسین لای من هـهـندـک جار
 وهـامدان وهی ئه و شکسته قورسانه یه که تا سهر ئـسقان به سهر خـمدا
 ده مشکننه وه و هـهـندـک جاریش پـشـ ئه وهی بوومه له رزه ی شکستـک ووبدات
 ههستی پـده کهم و گهره کهم له بـگه ی نووسینه وه به ربه و شکسته بگرم،
 که واته چاکتر وایه هه میسه خـم له نووسین نزیک بکه مه وه بـ ئه وهی
 به جـرـکی وا، نه بم به ژـر باری شکست و مهینه ته که نه وه که بوارـکم
 نهـمـنـت بـ هه ناسه دان. ده نووسم، ده نووسم، ده نووسم بـ ئه وهی "تا
 ئه و دووچـ بـ حانه ی ژیا نه م بـ نیان بـت " منیش دهست له دیواره کانی
 "بوون" بدهم. ده نووسم بـ ئه وهی به رده وام لاوای عیشـکـ بهر
 په نجه ره کهم چـ نه کات. پـش هه موو شکست و دوا ی هه موو داـمانـک
 ده نووسم، نه وهـک بـده نگیی لـم بکات.

پ/ له شیعره کانتا گهـانه وه یه کی سه یرئه بینم بـ مناـی و ههست به
 بوونی ترسکی گه ورهش له پیری. پـم خـشه بزانه ئه م دوو پرسه چی
 ئه گه یه نن له ژیا نی تـداو ده تهوت ئه م دوو هاوکشیه چـن هاوسه نگ
 بکه یت.؟؟؟؟

وه/ من وای ده بینم که که مکهس له ئـمه منداـیی خـی بینـت و یان
 هیچ نه بـت بـه یه کی که می له خولیاو ئاره زووه کانی منداـیی بـ
 هاتـبـته دی، منداـیی لای من ئه و بناغه پته و و سه نگینه یه که
 دواترده کرـت هه موو کـشی ته مه نی بخرـته سهر، بهـام به داخه وه
 منداـیی زـربه ی زـرمان منداـیه کی شهرمن و له رزـکه، منداـیه ک که
 به مانای ووشه له هه موو مانا کانی منداـیی به دهر بووه، به کوردی و
 به کورتیی ئـمه کهـمـهـک منداـی پیرو چاوکز بووین. بیرم دـت ههر
 کات میوانـکمان بهاتایه ده بوایه وهـک گه وره کان بهـخـره اتنی بکه ین و
 به ئه ده به وه هـهـسوکهوت بکه ین و له به رده م میوانیشدا
 ده بوایه "پیاوانه " خـمان پیشان بدایه و گه رده میشان بکردایه وه
 ده بوایه وهـک گه وره یه ک بدوـین که ئه مهش بـ ئـمه ی منداـی زـر سهخت
 بوو.

من دهـمـهـنگه بـ ئه و کاته ی ئـمه تا ادهیه ک ئه و جـره مامهـه
 کردنه له گهـ منداـی ئاسایی بووبـت، ئه ویش به حوکمی ئه وهی ئه و
 سه رده مه بابو با پیرانی ئـمه خاوه نی بـشـبیرییه کی ئه و تـ نه بوون و
 دابونه ریتیش ههر ئه وه نده ی پـداون که به و چه شنه مامهـه له گهـ
 منداـدا بکه ن.

من حه ز ده کهم لـره دا شتـکت بـ بگـمه وه، ئه و کاته ی له

قوتابخانه‌ی سهره‌تایی پیره‌مه‌گروون بووم، ئێه‌کیان که له قوتابخانه هاتینه‌ده‌ر له‌به‌رده‌م قوتابخانه‌دا کووکی دراوسێی خێمانم بینی که هاوڕێی گه‌ه‌کم بوو، هه‌ر که سه‌اومان له‌یه‌ك کردی و تم به‌ به‌ ماوه‌ باوكت پاسکیلی به‌ ک‌یویت، ئیتر من به‌ به‌ ئه‌وه‌ی هه‌چی له‌بیرسم له‌به‌رده‌م قوتابخانه‌وه هه‌تاماوه‌ به‌اکردن ئیشتمه‌وه‌وه هه‌ر که‌خ‌م کرد به‌ ماوه‌دا و خوشک‌کم له‌حه‌شه‌بینی و تم کواپاسکیله‌که‌م؟ ئه‌ویش هه‌ر ز‌ر به‌ ساردیی و تی پاسکیلی چی؟ ئیتر من به‌و منداڵیه‌ له‌وه‌ ت‌گه‌یشتم که ئه‌و هاو‌ییه‌کم ته‌نها به‌ گ‌ا‌ته‌وه‌ ئه‌وه‌ی پ‌ و تووم، من ئ‌ستاش ووخساری ئه‌و هاو‌ییه‌ی مندا‌ییم له‌به‌رچاوه‌، که له‌یه‌ك ئ‌ژداتوووشی دووحال‌ ته‌تی جیاوازی کردم، حا‌ته‌کیان ئه‌و هه‌موو کامه‌رانیه‌بوو که هه‌تا گه‌یشتمه‌ماوه‌ خه‌ریک بوو با‌ ده‌رکه‌م، حا‌ته‌که‌ی تریش ئه‌وه‌ بوو که به‌ گه‌یشتنه‌ماوه‌م و پرسیارکردنم له‌ پاسکیله‌که‌ تووشی نا‌خ‌شترین و تا‌ت‌ریت شکستیکردم، جا ئیتر ئه‌مه‌ نموونه‌یه‌کی بچووک له‌ نائوم‌دیه‌کانی مندا‌یی، به‌یه‌ هه‌رسات که‌ده‌مه‌و‌ت بگه‌‌مه‌وه‌ به‌ ک‌ا‌نه‌کانی مندا‌یی، نامه‌و‌ت ئه‌و ک‌ا‌نانه‌بین که پ‌بوون له‌ تاریکی، ده‌مه‌و‌ت مندا‌یه‌ك به‌ت که به‌استیی تام و چ‌ژی خ‌یم پ‌ب‌ه‌خش‌ت، ئه‌گه‌رچی هه‌ند‌ جاریش هه‌موو ک‌ا‌نه‌ تاریکه‌کانیم له‌ ده‌روازه‌کانی پیری پ‌خ‌شتره‌.

پ/ به‌داخه‌وه‌ ه‌خنه‌ی ئه‌ده‌بی ئ‌مه‌ ئه‌وه‌نده‌ بچوک بوه‌ته‌وه‌ که له‌بری باسکردن له‌ ناوه‌ر‌ك و ته‌کنیک و باب‌ت و زمان له‌ ده‌ق دا باس له‌ له‌یه‌کچون و دزی و لاسایکردنه‌وه‌ ده‌کرت. ت‌ پتوایه‌ هه‌چ ده‌ق‌ك هه‌به‌ت له‌دنیا‌دا ته‌ئسیری ده‌ق‌کی پ‌ش‌خ‌ی له‌سه‌ر نه‌به‌ت؟ یان ئه‌م باسکردن له‌ له‌یه‌ك چوون و دزیه‌ له‌ دنیا‌ی ئه‌م‌ای ئ‌مه‌ دا لای ت‌ چی ئه‌گه‌یه‌نت؟؟؟

وه‌/ هه‌به‌ته‌ ئه‌و وته‌زایه‌ت بیستوو‌ه که‌ده‌ت‌ " ش‌رچییه‌، جگه‌ له‌چه‌ند ئ‌ژه‌کی هه‌رسکراو؟" ئه‌مه‌ استه‌واست له‌گه‌ ئه‌ده‌دا ده‌گونج‌ت، ئه‌وانه‌ی که ته‌نها ده‌وروخولی ئه‌وه‌ده‌دن که بزانه‌ کامه‌ د‌ای ف‌ان نووسه‌ر دووراو دوور ده‌چ‌ته‌وه‌ سه‌ر د‌ای ف‌انه‌ نووسه‌ری ترو تا به‌یان بک‌ت‌خ‌یان له‌ هه‌موو شته‌ جوانه‌کانی ناو ده‌قه‌که‌ به‌دوورده‌گرن و ز‌رجاریش له‌ به‌سه‌وادیا‌ندا له‌بواری ه‌خنه‌دا په‌نا به‌ ئه‌وج‌ره‌ شتانه‌ ده‌به‌ن و ئاما‌نجیشیان ته‌نها دروستکردنی ت‌مه‌ت‌کی به‌ بنه‌مایه‌ به‌ نووسه‌ره‌که‌، ت‌پ‌م به‌ کام له‌بوختان دروستکه‌رانه‌، خ‌یان، وتار‌ك، یان به‌ره‌مه‌کی ناوازه‌یان پ‌ش‌که‌ش به‌خو‌نه‌ری کورد کردوو‌ه؟ من نکوو‌ی له‌وه‌ناکه‌م که هه‌ند‌ به‌ره‌م نه‌ك

هەر کاریگه‌ری به‌ره‌م‌کی پ‌ش‌خ‌ی له‌سه‌ره‌و بگه‌ه‌ند جاریش
گواسته‌وه‌ی ده‌قاوده‌ی به‌ره‌می که‌س‌ک‌یت‌ره، به‌ام‌ ئه‌مه‌ ئه‌وه
ناگه‌یه‌ن‌ت‌ت‌ ب‌یت‌ و له‌ هه‌رشو‌ن‌ک‌ بینیت، ب‌ نمونه‌ن‌ باسی "مردن
"م‌ کردووه‌ و پ‌ش‌ منیش که‌س‌کی تر باسی له‌ گ‌شه‌ نیگایه‌کی جیاوازتر
و به‌ که‌ره‌سته‌ی ته‌واو جیاله‌ من باسی مردنی کرد‌ب‌ت، ئیتر‌ت‌ من
به‌وه‌ تاوانباربه‌یت که‌ من ما‌ی ئه‌وم‌ تا‌ان‌ کردووه‌.

من له‌ چه‌ند ج‌یه‌کی تریش باسی ئه‌و په‌تایه‌م‌ کردووه‌ و ز‌ریش به‌وه‌
نیگه‌رانم‌ که‌ ده‌بینم‌ مه‌یدانی ه‌خنه‌ی کوردی ز‌ر‌ک‌ له‌و‌ چه‌شنه‌
نووسه‌ره‌ ده‌ستو پ‌ سپیانه‌ی ت‌ ژاوه‌ و ه‌نگه‌ سه‌رله‌ هه‌ند‌ک‌
خو‌نه‌ری که‌م‌ ئه‌زموونیش بش‌و‌ن‌.

دواجار ده‌مه‌وت‌ ب‌م‌ له‌ ئه‌ده‌بی هه‌موو دنیا‌دا ل‌ک‌چوون‌ هه‌یه‌ و
که‌شیش وه‌ک‌ هه‌ند‌ نووسه‌ری لای ئ‌مه‌ نه‌یکردووه‌ به‌وه‌ه‌را و زه‌ناو
ت‌مه‌ت‌ به‌خشینه‌وه‌یه‌، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی نووسه‌ری وا هه‌یه‌ ته‌نانه‌ت‌
ل‌ک‌چوون‌کی به‌رچاو له‌ ن‌وان هه‌ند‌ به‌ره‌می خ‌یشیدا ده‌بین‌ت‌،
هه‌رب‌ نموونه‌، نووسه‌ر‌کی وه‌ک‌ "جه‌لیل قه‌یسی" گه‌ربه‌ هه‌‌دانه‌چووب‌م‌
کت‌بی "ما‌ ئاوا ئه‌ی شاعیران" که‌ چه‌ند شان‌نامه‌یه‌کی یه‌ک‌ په‌رده‌یه‌،
کا‌ت‌ک‌ که‌ خو‌ندمه‌وه‌ هه‌ستم‌ کرد ز‌ربه‌ی شان‌نامه‌کانی هه‌ر له‌ یه‌ک‌
که‌شدا ده‌سوو‌نه‌وه‌ و بگه‌ه‌ ته‌واو‌ل‌ک‌یش ده‌چن که‌ ئه‌مه‌ ئه‌گه‌ر لای ئ‌مه‌
ووب‌دات‌ هه‌رئه‌وده‌ست و پ‌ سپیانه‌ی مه‌یدانی ئه‌ده‌ب‌ ئه‌یکه‌نه‌‌ژی
حه‌شر و نووسه‌ربه‌وه‌ تاوانبارئه‌که‌ن که‌ که‌وت‌ ته‌ دووباره‌کردنه‌وه‌
وجوینه‌وه‌ی خ‌ی. ئیدی مادام‌ ت‌ ده‌خو‌ن‌یت‌ه‌وه‌ و سه‌ر به‌ ئه‌ه‌لی
نووسینیشیت، ئه‌وه‌ هه‌ر‌ووده‌دات‌ که‌ له‌ شو‌ن‌ک‌دا شت‌ک‌ ب‌یت‌ و
بنووسیت‌ و پ‌ش‌ ت‌ش‌ ئه‌و شته‌ به‌ ج‌ر‌ک‌ له‌ ج‌ره‌کان نزیک‌ له‌وه‌ی ت‌
وترا‌ب‌ت‌ یان نووسرا‌ب‌ت‌. من وه‌ک‌ خ‌م‌ ئه‌و ج‌ره‌ نووسین و نووسه‌رانه‌
هیچ کات‌ نابنه‌ له‌مه‌ر‌ک‌ له‌به‌ر ده‌م‌دا و ئه‌وه‌ی بتوانم‌ ده‌ی‌م‌ و
ده‌یبه‌خشمه‌ خو‌نه‌ره‌کانم‌.

پ‌/ هه‌میشه‌ پرس‌ی مه‌رگ‌ پانتاییه‌کی گه‌وره‌ی شیعی‌ ت‌ی داگیر کردوه‌.
ب‌ خ‌شی مه‌رگ‌ به‌در‌ژایی م‌ژوو یه‌ک‌ک‌ بوه‌ له‌ پرسیاره‌ جدیه‌کان
ئه‌مه‌وت‌ بزانه‌ ترسانته‌ له‌ مه‌رگ‌ و ئاره‌زوو بون و ه‌زامه‌ند بوونته‌
له‌ ژیان. به‌رده‌وام‌ی به‌م‌ پرسه‌ داوه‌ لای ت‌؟ یان هه‌زکردنه‌ له‌ نه‌مری
و مانه‌وه‌؟ یان ت‌‌امانته‌ له‌ ژیانی دوا‌ی مردن که‌ ئه‌فلاتونیه‌کان پی
ده‌‌ن‌ ژیانی هه‌تا هه‌تایی؟ یان مه‌رگ‌ لای ت‌ و ب‌ت‌ چیه‌؟؟؟

وه‌/ واده‌یه‌ بیرم‌ جار‌کی ترو له‌ چاوپ‌که‌وتن‌کی تر داوه‌‌ام‌ی ئه‌م‌
پرسیاره‌م‌ داوه‌ته‌وه‌، به‌ام‌ ئه‌گه‌ر به‌ وردی دیقه‌تی شیعه‌کانی
دیوانی "به‌ ته‌نیشته‌ فه‌نا بوونه‌وه‌" بده‌یت‌ له‌وه‌به‌ ئاشکرا ئه‌م‌ پرس‌ی

مردنه سهر دهر دښت و پاشانیش له شيعره کانی دواي ئو ديوانه و زه قتریش له قه سیده "ساڼک له نیگه رانیی "دا بهرجه سته ده بڼت. هر وهڅ شت ده ښت مهرگ به درځای مځوو یه کڅ بووه له پرسپاره جدیه کان، به ای منیش وه ځامی ئو پرسپاره نه هڼده سانایه ونه ده کڼت به شيعر څ دوان و ښ مانځ و وتارځ وه ځام بدرته وه، به یه همیشه لای من ئم پرسپاره به چن دین شځوه وگډه نیگای جیاوازه وه دووباره ده بڼته وه و هرجاره وبه جڼرځ سڼه نگره لڼده گڼت.

من هرگیز وهڅ پرسپڼکی نه گڼ مهرگم څ ش نه ویستووه و هڼه دای هڼه بڼاردن و پڼک گه یشتن نه بووم له گه یدا، به ځکو همیشه ویستوومه له ځی باس کردن ولڼ دوان له مهرگ، څ می لڼ دوورخه موه و جڼره نازایه تییه کی شاراوه ش له څ مدا دروست بکه م و له هه مان کاتیشدا له وه موو غه دره بدو ځم که مهرگ ناغافڼانه لڼ مانی ده کات.

پ/ هه نډک کهس له خوڼنه وهی ده قه کانتا پیان وایه تڼ زڼر ره شبینی و بڼه یوای بهرام بهر به څیان؟ ئایا تڼ څت هه ست به مه ده که یت؟ یان پڼتوایه پرسپار کردن له څیان و ئه وهی له ناویدایه به مهرگیشه وه بڼ څی بوونی گه شبینی و پرځڼه ی جدیه بڼ څیان؟؟؟

وه/ نازانم تڼ قه ت به شه و به ناو گڼ ښتان ځکدا یان به چڼه وانیه کدا ښتوویت؟ من څم زڼر جار له و شوڼنانه دا له ترساو بڼ ئه وهی وره یه کڼ بده مه بهر څم که وتوومه ته گڼ رانیی وتن وله ناخیشه وه ترس بڼستی لڼ بڼیوم، ئم پرسپ مهرگه ش له شيعره کانمدا زڼربه ی زڼری هی ئه وه یه که وهڅ له وه ځامی پرسپاره که ی پڼشوودا ئیشاره تم پڼدا، ترسپ مردن له څم بڼه ونمه وه، من نامه وڼت بمرم، وهڅ چڼن هه موو جار که پرسپارمان له نه نکم ده کرد که بڼچی له مردن ده ترسڼت؟ ئه ویش ده یوت ئاخر به ته نها چی بکه م له و چاڼه تاریکه دا؟ هڼنگه ئم وه ځامی نه نکم ئه گه ربه ځاگوزاری ته ماشای بکه یت، ئه وه نده لای څی ځا تنه گڼت، به ځام لای من ئو وه ځامه کڼمه ځک مانای گه وره و سه یری له گه ځیدا هڼه گرتووه.

ځاسته له هه نډه شيعردا ئو په نابردنه بهر مهرگ هه یه وبه تایبه تیش له شيعری "ئواره یه کڼ بڼ څکوشتن" دا به ځام له هه مان کات وهڅ ئه وهی له خه وځکی ناڅش به ئاگاها تبمه وه، سام ځکم لڼنیشتووه و وتوومه بهس نه بووخه و بوو !

به واتایه کیترو ځاشکاوانه ترده مه وڼت جار ځکی تریش دووباره ی بکه مه وه هرگیز نامه وڼت به و کڼانانه دا هڼتم که مهرگ بڼسه ی څی تیاناونه ته وه، هڼشتا زڼر شتماوه بمه وڼت ده ستم بیانگاتڼ و هه ست

به‌له‌زه‌تيان بکهم و ښځينه‌کي تريان پښه‌خشمه‌به‌ر هه‌يواني فڼکي
ژيان، هر بڼه نه‌ده‌مه‌وت و نه‌ده‌شتوانم واز له‌و پرسياړه جددی و
له هه‌مان کاتدا ښځينه‌زانېش به‌نم، هر له ښځه‌گي ښو پرسياړانه‌شه‌وه
به‌رده‌وام پرژهي ترم ده‌وت و ښو سه‌ري توونځلي ښو پرسياړانه‌شم
له ديار نيه .!!!

تيښي/ ښم ديداره له‌ساځي 2009 دا سازدراوه‌و له گڼقاري هه‌ناردا
ښو دم بڼاوکراوه‌ته‌وه.

مه‌سعود محمده وهك ښځينه‌گرځكي ښده‌بي ... پ. ي. د. فوئاد ښشيد

پښه‌کي

هزرغان و زانايه‌کي وهك مه‌سعود محمده (1919 – 2002) له ښووي
ژيان‌ښيني و هزره‌وه خاوه‌ني ښوانيني ځي بوو، هاوکات له‌گه‌ځا ښم
تڼوانينه‌دا توانايه‌کي زانستي فره‌لايه‌ني هه‌بوو، به‌ره‌مه
جياوازه‌کاني گه‌واهيده‌ري ښم ښاستيه‌ن.

ښده‌ب و شیکردنه‌وي ده‌قي ښده‌بي، بوارځکن له‌و بوارانه‌ي که
(مه‌سعود محمده) تواناي مه‌عريفيا نه‌ي ځي تڼدا به‌رجه‌سته کردووه.
له‌م چنه‌د لاپه‌ځيه‌دا هه‌وځده‌ين هه‌ند ښده‌گاري که‌سايه‌تي ناوبراو
وه‌کو ښځينه‌گرځکي ښده‌بي بڅينه‌ځوو، ښ ښم مه‌به‌سته‌ش نووسينه‌که‌مان
به‌سر دوو ته‌وه‌ردا دابه‌شکردووه.

ته‌وه‌ري يه‌که‌م: ناساندن و خسته‌ځووي ښو به‌ره‌مانه‌ي مام‌ستا
(مه‌سعود محمده) که به‌ش‌وه‌يه‌ك له ش‌وه‌کان ښسته‌وځيان
ناځسته‌وځي – په‌يوه‌ندن به‌دنيای ښده‌ب و ښځينه‌ي ښده‌بييه‌وه.
له ته‌وه‌ري دووه‌مدا، هه‌وځمانداوه له ښځه‌گي چنه‌د زاراوه‌يه‌کي
ښځينه‌بييه‌وه، په‌نجه بڅينه‌سر تايبه‌تمه‌نديه‌کاني نووسينه
ښځينه‌بييه‌کاني مه‌سعود محمده.

ته‌وه‌ري يه‌که‌م:

نووسينه‌کاني (مه‌سعود محمده) له بواړي ښده‌بناسييدا ()

* کتبی (حاجی قادری کبی):

ئەم کتبی بە لە س بەش پکها توو، بە گشتی توژینه وە یەکی ترو
تەسەلە دەربارە ی ژیننامە ی شاعیری کورد حاجی قادری کبی.
لەم س بەشە دا مامستا (مەسعود محەمەد) بە وردی قسە ی لەسەر
و سگە جیاوازە کانی ژیا نی (حاجی قادر) کردوو، وە ک لایە نی (کات و
شو نی لە دا ی کبونی حاجی قادر، گەشتی خو نندی حاجی قادر، ناک کی
ن وان حاجی و شخ نە بی، گەشتە کانی حاجی قادر ب با کایە تی و
ژە هاتی کوردستان و ئەستە نبوو، خە باتی سیاسی و کوردایە تی
حاجی قادر).

بە ش وە یە کی گشتی دە کر چە ند سە رنج ک لەسەر هەرس بەشە کی کتبی
(حاجی قادری کبی) بەم ش وە یە بخە نە وو:

1- ه کار و پا نەری نووسینی کتبی (حاجی قادری کبی) بریتین لە:
أ - هەستکردنی توژەر (مەسعود محەمەد) بە وە ی که بە پی پی ویست لە
کەسایە تی و بەرە هە کانی (حاجی) نە ک دراوە تە و ((لە و با وە ه دام
تا ئستا دیراسە ت کی ئە و ت لە بارە ی فەلسە فە و خە بات و ژیا نی حاجی
قادر ب و نە کرا وە تە و لە قوو ی و فرا وانی دا بگا بە ادە ی گرینگی و
پی ویستی مە و زو و)) ().

ب - پم وایە بەر لەم ه کار، ه کار کی نا وە کی بە ه زتر هە یە که
(مەسعود محەمەد) ی هاندا وە ب نووسین لەسەر (حاجی قادر) ئە ویش
سە رسام بوون تی بە خودی کەسایە تی (حاجی قادر) وە کو مر ف کی د س ز
و خە مخر و بو ری بە ه و ست، سە رسامیە ک که لە گوزارشتکردن ل ی
ج ر ک لە ز دە یی پی وە دیارە ((ئا ئەم حاجی قادری دە ب حیساب کی
تایبە تی ب بکر لە ژو وروی حیسابی گە وری و قارە مان و فریشتە که
ناویان بە سەر زما نا نە وە یە)) ().

ج - بوونی چە ند ل کدانە وە یە کی نادروست دەربارە ی ژیا ن و ئە دە ب و
خە باتی (حاجی قادر) ه کار کی دیکە که نووسەری هاندا وە لە ژیا نی
حاجی بک تە و، هەروە کو لە لاپە ه (12) بەشی یە کە می کت بی کە یدا
ئامازە ی ب کردوو، لە چوارچ وە ی وە امدانە وە و استکردنە وە ی
ب چوونی کەسانی دی، نووسەر ئا و ی لە چە ندین بابە تی م ژووی و
سیاسی و فیکری دا وە تە و.

2- ت ک ای ئەم ه کارانە ی ئامازە مان پ کرد، وایا ن کردوو که هەرس
بەشی کتبی (حاجی قادری کبی) ه نده ی قسە کردن ب ت لە کەسایە تی
(حاجی) وە کو مر ف کی خە مخری میلە ت و بە ه و ست، ز ر که متر
قسە کردن ب ت لەسەر شیکردنە وە ی دە قە شیعییە کانی، لە پا ا قسە کردن
لەسەر بارود خ ق ناغ و ژینگە ی حاجی قادر و ل یشە وە
ت کردنە وە ی ئە و ب چوونانە ی که نووسەر، با وە ی پی نە بوو، ز ر جار
نووسەر لە کەسایە تی (حاجی قادر) یش دوورکە و توو تە و و باس و

با به تکی فیکری و فلسه فی و مژووی تری هـ ناوه ئاراهه .
 3- جا لـ ره وه نهو پرسیاره دـ ته پـ شه وه که ئایا کتـ بی (حاجی قادری کـ بی) له کوـ ی لقه کانی نه ده بناسیدا پـ لین ده کرـ ت؟
 ئایا ئەم کتـ به به رهه مـ کی سهر به هـ خنه ی نه ده بیه؟
 هـ به ته وه مـ می ئەم پرسیاره به نده به سروشتی نـ وه مـ کی کتـ به که و
 چـ نـ تی و چه ندایه تی ئاماده بوونی ده قه شیعریه کانی حاجی قادر
 له نـ و هـ رسـ به شی کتـ به که دا .

4- ئاماده بوونی شیعی حاجی له کتـ بی (حاجی قادر) دا به پـ ی
 پـ داویستی بـ چوونه مـ ژووی و فیکری و کـ مهـ یه تییه کانی، و اتا
 لـ ره دا دهق، به گـ و شایه ده له سهر (ووداوـ کـ، هـ وـ ستـ کـ)، بـ
 نمونه، له ئامازه کردن بـ بـ که سی و بـ ماـ بی (حاجی قادر) نووسهر
 ئەم دـ ره شیعره دـ نـ ته وه:

ههر منم ئـ سته وارسى عیسا
 بـ کوـ و ماـ و بـ ژن و مه ئوا ()

له باسکردنی گهشته که ی (حاجی) بـ باـ که تی، ئەم چه ند دـ ره ی
 هـ ناوه ته وه:

به بیرت دـ زه مانی چوینه باـ هـ
 به پـ خاوسی نه که وشم بوو نه کاـ هـ ()

5- که واته ده کرـ بـ بـ کتـ بی (حاجی قادری کـ بی) توـ ژینه وه یه کی
 مـ ژووی نه ده بیه، له لایه کـ هـ ندـ لایه نی مـ ژووه به گشتی و له لایه کی
 دیکه شه وه کا کـ ی نـ وه مـ کی کتـ به که ده چـ ته خانه ی (مـ ژووی نه ده بـ وه
 به و پـ یه ی قسه له سهر ژیا ننامه و قـ ناغه کانی شیعی (حاجی قادر)
 ده کات () .

• کتـ بی (دهست و دامانی نالی)

ئەم کتـ به شرـ قه کردنی نهو دـ ره شیعرانه ی (نالی) یه که به بـ چوونی
 نووسهری کتـ به که، لـ کدانه وه و واتای جیاوازتر هـ ده گرن لهو شرح
 و شرـ قه یه له دیوانی (نالی) دایه، که له لایه ن مامـ ستایان (مهلا
 عبدالکریم مدرس) و (فاتیح عبدالکریم) وه لـ کدراوه ته وه. نووسهری
 کتـ بی ناوبراو ئامازه ی بهم لایه نه کردوه و نووسیوـ تی ((لەم
 نووسینه دا ته نها یه خه گیری شهرجی نهو به ی تانه ده بم که له
 دیوانه که دا هاتوه و من جـ رـ کی جودا په سه ند ده که م)) () .

بنه مای کارکردن له کتـ بی (دهست و دامانی نالی) دا بریتییه له
 (دیاریکردنی مانای وشه، ئامازه کردن به واتای جیاواز) لەم

چوارچـوه یهـدا ههـندـ جار ئاـماژـه بهـلایـه نـکی (هوانـبـژی، کـشی شیـعر، جیاوازیـی نووسـ به پـی بوونی نوسخـی جیاواز) کراوه.

* کتـبی (چه پـکـ له گوـزاری نالی):

مامـستا (مهـسعود مهـمهـد) لهـم کتـبهـدا سهـرهـای باسـکردنی ژیاـنی (نالی)، زیـاتر لایـه هـکانـی کتـبهـکهـی تهـرخـانـکردووه بـ دهـستـهـنگینـی و کاری هـونهـرمهـندانـهـی (نالی) شاعـیر و جهـختـی لهـوه کردووه تهـوه که (نالی) لهـ شیـعرهـکانـیدا پـتر مهـبهـستی وردهـکاریـی هـونهـریـانه بووه ، لهـگهـ ئهـمهـشـدا (مهـسعود مهـمهـد) باسی لهـوهـش کردووه که ((نالی شارهـزایی بهـ سـروشت و بهـ کـمهـلایهـتی و کـا دهـکاتهـوه و دهـستـهـنگینـانه تـابـلـیهـکی هـونهـریـی تهـفسوونـاویـی تهـوتـ لهـ کـکردنهـوهـی هـهـر دوان پـکـ دـنـ و بهـ چهـشنـک لهـ تـابـلـکهـدا تـکیان هـهـدهـکـشـت و دهـیانـهـنـتهـوه مرـف نازانـ کامیان کامـ)) (). لهـرهـدا تـبیـنی تهـوه دهـکـرت که مامـستا (مهـسعود مهـمهـد) بهـ هـچاوکردنی تهـزموونی تهـدهـبیـانهـی دهـقهـکان، وانینی هـخنهـیی خـی دهـردهـبـت.

* وتاری (که یفی جوانـبی) ()

ئهـم وتاره دهـربارهـی ژین و ژیاـنـنامهـی شاعـیر که یفی جوانـبیـیه لهـ (1814 – 1883) وتاره که چهـند ناوـنیشـانـکی لـوهـکی لهـخـگرتـووه، وهـکـ: (که یفی کوـندهـریـیه؟ که یفی کهـی و چـن کـیهـی بهـجـهـشت؟...) لهـ کـتـایشـدا نووسـهـر لهـچهـند خاـکـدا بهـراوردـکی لهـنـوان ژیاـنی (حاجـی قادر) و (که یفی) شاعـیردا کردووه.

* وتاری (شاکارـکی ئاگرین) ()

ئهـم وتاره قسهـکردنه لهـسهـر شیـعرـکی مهـلا حهـسهـنی (قازی ههـهـجه) و نووسـهـر پـیوايه ئهـم پـنج خـشتهـکیه چوارده کـپـلهـیه، سهـردهـمانـکـ ((له پایهـی مارسلیزی کوردی بوو...)) () وه تـکـای دـرهـکانـی ((نموونهـی تهـدهـبی پـشـکهـوتووی تهـوسا و ئـستا و ههـموو ژگارـکن)) ().

نووسـهـر لهـم وتارهـدا پـتر لهـ روانگهـی ههـستی کوردایه تییه وه ، ئهـم شیـعرهـی پـ شاکارـکی ئاگرینه.

* وتاری (سـاواـک له شیـعـری نوـبـابهـتی کوردی) ()

نووسـهـر لهـم وتارهـدا گلهـیی لهـ ادهـی ئاـبی و تهـموژاویـبوونی شیـعـری نوـبی کوردی دهـکات و پـیوايه ((شیـعـری ئـستا که ی کوردی، زـر بهـداخهـوه پـبهـپـ تـ ههـکـشیوه لهـ نامهـفهوومی تا کو گهـلـک جارـان دهـگاتهـوه ادهـیهـی که لهـ خاوهـنی بهـولاوه هـنگه کهس تـی نهـگات)) ()

.)

* وتاری (پایه‌ی شیعی کوردی له ئه‌ده‌بی کوردی سه‌ده‌ی نۆزده‌مدا) ()

.)

نووسەر ئه‌گه‌رچی ئهم ناوێشانه‌ی هه‌بژاردوو، به‌لام هه‌رزوو به‌هانه‌یه‌کی بابته‌ی لهم ناوێشانه‌وه ده‌چۆته‌سەر ناوێشان و بابته‌ت‌کی دی، کاتێک ده‌ت () (کورد له سه‌ده‌ی نۆزده‌مدا تاکه بابته‌ت‌کی ئه‌ده‌بی هه‌بووبێت شیعربووه...) () کهواته (.. که شیعره‌که‌ش خۆی ئه‌ده‌به‌که‌بوو دروستتر ئه‌وه‌یه بزانی پایی له ژیا‌نی کورده‌واریدا چی بووه؟) ()

له چوارچۆیه‌ی پێگه‌ی شیعی کوردی له ژیا‌نی کورده‌واریدا، نووسەر ئاماژه به‌چهند خاڵێک کردوو، وه‌ك ئه‌وه‌ی شیعر نووسین به‌زمانی کوردی له‌و سه‌رده‌مه‌دا ه‌نگدانه‌وه‌ی هه‌ستی خۆسکی نه‌ته‌وه‌یی بووه، له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه شیعر ئاماده‌یه‌کی زۆری هه‌بووه و کارگه‌یشته‌وه‌ته ئه‌وه‌ی که (.. ئه‌گه‌ر پێشتر شاعیری کورد له ئا‌قه‌ی پیاواندا ده‌ست نه‌ده‌که‌وت دواتر ناوناوه ئافره‌تی کوردیشی بوو به‌ شیعره‌ب‌ژ) () .

* وتاری (زه‌ه‌ه‌ون له ته‌موم‌ژ به‌ ده‌وری مه‌حوی ت‌قه‌ه‌وه) () .

نووسەر لهم وتاره‌دا ئاماژه‌ی به‌ ئاست به‌رزیی پێگه‌ی شاعیرانه‌ی (مه‌حوی) کردوو و چهند د‌هره‌ شیعره‌کی (مه‌حوی) ل‌کداوه‌ته‌وه و جه‌ختی له‌وه‌ش کردوو ته‌وه که (شیعی مه‌حوی ده‌ب‌ به‌ ک‌ش و ته‌رازووی سه‌رده‌می خۆی هه‌ب‌یک‌ش‌ت..) () .

هه‌ب‌ه‌ته ئهم ج‌هره‌ ب‌چوونانه‌ی نووسەر و ته‌نانه‌ت ل‌کدانه‌وه‌کانیشی ب‌ د‌هره‌ شیعره‌کانی (مه‌حوی) له‌چوارچۆیه‌ی وه‌امدانه‌وه و است‌کردنه‌وه‌ی ب‌چوون و ل‌کدانه‌وه‌ی که‌سانی ترن.

* وتاری (که‌وچ‌ک‌ش‌ه‌کر ب‌ قاوه‌ی تا‌ا) () .

ئهم وتاره به‌ وته‌ی نووسه‌ره‌که‌ی وه‌امدانه‌وه و وون‌کردنه‌وه‌یه‌که ب‌ وتار‌کی نووسه‌ر‌کی دی تیا‌یدا ئاماژه‌ی به‌وه کردوو که (شیعی نالی له‌چاو هی حاجی قادر ه‌نده به‌رز، کوردی گوته‌نی، ئاسمان و سمانه...) () .

(مه‌سه‌ود مه‌مه‌د) له‌چهند پێگه‌یه‌که‌وه به‌رگری له توانای هونه‌ریانه‌ی (حاجی قادر) وه‌کو شاعیرێک کردوو، له‌ پ‌ا ئه‌مه‌شدا نووسەر له‌ ک‌تایی وتاره‌که‌یدا خ‌یشی ئاماژه‌ی ب‌ دوو ه‌کار کردوو له‌ ژیا‌نی حاجیدا (نه‌بوونی عیشقه‌کی سووت‌نه‌ر) و... (که‌وتنه‌ سه‌ر خولیا‌ی کوردایه‌تی) ئه‌مانه ه‌کاربوونه ب‌ ئه‌وه‌ی که (حاجی قادر) (ز‌ر گو‌نده‌اته خه‌ریک بوون به‌ ئارایشتی به‌یته‌کانی) () . دیاره مه‌به‌ستیشی له (ئارایشتی) لایه‌نی هونه‌ری شیعره‌کانه .

تهوهري دووهم:

هنگه به پتر له شـوازـكـ بتوانـ سـيـماـكاـني كهـساـيه تي هـخـنهـگـراـنـهـي (مهـسـعوـد مهـمـهـد) لهـنـو بهـرهـمهـكاـنـيدا ديارـي بـكـرتـ، بهـام لـرهـدا پـماـن واـيه لهـگـهـي ئـم چـهـنـد چـهـمـك و زارـاوـهـيـوه دهـكـرت هـهـنـد ئـدـگارو سـيـماي كارـه هـخـنـهـيـهـكاـني ناوـبراو ديارـي بـكهـين.

1- ئيستا تيكاى دهقى ئهدهبى:

ئاشكرايه بهر له ههر كارـكى هـخـنـهـيـي، وانـين و ديدـكى تاـيـبهـتي بـ دهـقى ئـهـدـهـبـي ئاـمـاـدـهـيـي خـى هـهـيه، له ووى جـرو چـنـتى ((داـشـتنـي و بـونـيـادـو ئـهـرك و دهـلالـهـتـدا)) () هـهـر لهـبـهـر ئـهـمـهـشـه چـنـتى كـارى هـخـنـهـيـي پـهـيـوهـنـدـيـهـكـي پـتـهـوي بهـ جـرو چـنـتى ئـم وانـيـنـهـوه هـهـيه، بهـ دـهـرـبـيـنـكى دى چـنـتى تـگـهـتـنـيش لهـ سـروـشت و پـكـهـاـتـهـي دهـقى ئـهـدـهـبـي، وا له هـخـنـهـگـر دهـكـات چـن و بهـ زماـن و كهـرـهـسـتـهـيـهـك دهـقى ئـهـدـهـبـي شـيـبـكاـتـهـوه؟؟ لهـ دوو توـى بهـرهـمهـكاـني (مهـسـعوـد مهـمـهـد) دا دهـكـرت ئاـماـژه بهـم چـهـنـد بـيـروـبـچـوونـاـنـه بـكهـين كه بهـشـوهـيـهـك له شـوهـكاـن ديدى ناوـبراو دهـخـنـهـو، دـهـرـبـارهـي لاـيـهـنـه جـياـواـزهـكاـني شـيـعـر وهـكو ژاـنـرـكى ئـهـدـهـبـي:

* شـيـعـر لهـنـوان تـهـكـنـيـكي هـونـهـري و باـهـتي ناوـهـكـدا.

لهـ دوو توـى نووـسـيـنـه جـياـواـزهـكاـني مامـستا (مهـسـعوـد مهـمـهـد) دا لـره و لهـو بهـدـهـم لـكـداـنـهـوهـي دـره شـيـعـرهـكاـن و باـسـكـردـنى تـواـناـي شـاـعـيـراـنـهـوه، چـهـنـد بـيـروـبـچـوونـى كـى هـخـنـهـيـي بهـكـورـتى دـهـرـبـيـوه كه نـيـشاـنـهـي چـنـتى وانـيـنـتى لهـ شـيـعـر و جـرى مامـهـكـردـنـيشـي لهـگـهـا دهـقى شـيـعـريـدا بهـديـارـدهـخـن.

بـ نمـوونـه ئـهـگـهـر لهـم بـيـروـبـچـوونـاـنـه وـرـدـبـيـنـهـوه:

– ((شـيـعـر باـهـتـكـه لهـلايـهـن مهـهـارهـتـهـوه دهـكهـوتـه نـوان ئـهـدـهـبـي پـهـخـشاـن و هـونـهـرهـوه... هـهـرچـى باـهـتـكـى پـشـكى جـوانـي و مهـهـارهـتي تـدا بهـرچـاوبـت لهـ پـلهـي يـهـكـهـمـدا [وخـسـاره ئـهـوجا ناوـهـكـ)) ().

– ((ئـيـنـجا كه زانـيـماـن شـيـعـر خـزمـى هـونـهـره هـهـقـماـنـه لـى داوا بـكهـين جـوان و ازـاوـهـبـت كه وهـها نهـبـت لهـ شـيـعـرايـهـتي دهـكهـوتـه)) ().

تـبـيـنى دهـكهـين، مامـستا (مهـسـعوـد مهـمـهـد) ئـيـسـتا تـيـكاـي دهـقى شـيـعـريـي گـرـداوـهـتـه گـهـمهـ زماـنى و هـونـهـريـهـكاـني نـو خـود شـيـعـرهـكهـوه نهـك ئـهـو باـهـتـهـي كه بووهـتـه نـوهـكـى دهـقهـكه. ئـهـمـش لهـ دووـلاوـه جـگـاي سـهـرنـجه، لهـلايـهـك ئـم تـگـهـيـشـتنـه بـنـهـمايـهـكـى هـخـنـهـي ئـهـدـهـبـي هاوچـهـرخـه كه سـهـره داوـهـكـهـيشـي دهـگـهـتـهـوه بـ فـرماـليـسـتـهـكاـني ووسـيا و

قوتابخانه‌ی ه‌خنه‌ی نو‌ی ئه‌نگل - ئه‌مریکی له‌لایه‌کی تریشه‌وه ئه‌م ته‌گه‌یشتنه به سه‌رده‌می خ‌ی به‌چوون‌ك بووه له ده‌ره‌وه‌ی ئه‌و به‌چوونه باوه‌ی نه‌و ه‌خنه‌ی ئه‌ده‌بی کوردی بووه، که پتر له وانگه‌یه‌کی سیاسی و ئایدی‌ل‌ژیه‌وه ته‌ماشای ده‌قی ئه‌ده‌بیات کردووه.

ئه‌م ته‌گه‌یشتنه‌ی مام‌ستا (مه‌سعود محمه‌د) ده‌رباره‌ی شیعرایه‌تی شیعر، له ئاستی ه‌خنه‌ی پراکتیکیشدا ئاماده‌یی هه‌بووه و هه‌ر له‌به‌ر ئه‌شنایی ئه‌م ته‌گه‌یشتنه‌ی شر‌قه‌ی ده‌قه شیعرییه‌کانی کردووه، ئه‌مه ده‌مانباته سه‌ر بابه‌تی وانینی ه‌خنه‌گرانه‌ی (مه‌سعود محمه‌د) که ده‌کر به زاراوه‌ی (ده‌قبه‌ندی) ناویببه‌ین، به‌و مانایه‌ی ه‌خنه‌گر له کاری ه‌خنه‌یدا ته‌نها له‌نه‌و بازنه‌ی خودی ده‌قه ئه‌ده‌بییه‌که‌دا کارده‌کات، نه‌ك له ده‌ره‌وه‌ی ده‌قه‌که‌وه، ئه‌وه‌تا مام‌ستا (مه‌سعود محمه‌د) به اشکاوی گوزارشت له وانینی ه‌خنه‌ییانه‌ی خ‌ی ده‌کات و ده‌ت: ((ئه‌وه‌ی ئاستی به له شیعردا به ه‌خنه‌گر نادر له ده‌ره‌وه‌ی شیعره‌وه ((منگق)) و فه‌لسه‌فه به‌نه‌ و بیکا به ه‌خنه له شیعر، به‌ام ((منگق)) له ناوه‌کی شیعره‌که‌وه هه‌ست و خ‌ی به‌سه‌ر واتا که‌یدا به‌به‌نه‌ ده‌ش و ده‌به‌ بکر ته‌ ئه‌مرازی پ‌وانه‌ی شیعره‌که)) ().

له‌گه‌ها ئه‌م وانینه‌شدا به‌لای (مه‌سعود محمه‌د) ه‌وه، ده‌ش ناوه‌کیشی ئه‌ی خ‌ی بگه‌ت له دروستکردنی به‌هاو بایه‌خی ده‌ق، ناوبراو له‌سه‌روبه‌ندی باسکردنی ناوه‌کی کدا ئامازه به ئه‌وه ده‌کات گه‌ر شیعر پیاوه‌دان‌کی سیاسی که‌سه‌کی دیاریکراو بکاته ناوه‌کی خ‌ی، ئه‌وا ته‌مه‌نی ئه‌م ده‌قه ز‌ر کورت ده‌به‌ت و په‌یوه‌ست ده‌به‌ت به‌و که‌س و ووداوه سیاسیه‌وه که ده‌قه‌که‌ی به‌ دا‌ژراوه ()، به‌ام قسه‌کردن و و‌ناکردنی هه‌ست و نه‌سته مر‌یه‌کان ج‌ر‌ك له جوانی و به‌هایه‌کی تایبه‌تی به ده‌ق ده‌به‌خشن ((ئه‌ده‌ب و هونه‌ر، ئه‌وه‌ی ئاستی به هه‌موو به‌ره‌مه‌ك تا وتوو‌ژی له‌گه‌ها سه‌رچاوه قوو‌ه‌کانی نه‌فسی مر‌ق‌دا به‌ نه‌مرتر ده‌به‌)) ().

2/ کرده‌ی (ته‌ئویل) کردنی شیعر:

له‌و سه‌نگه‌یه‌وه که ئه‌رکی زمان له‌نه‌و پر‌سه‌ی شیعردا، خاوه‌ن ئه‌رک‌کی ئیستا‌تیکیه، ئه‌مه‌ش وایکردووه زمان‌ی شیعر، زمان‌کی سروشه‌خ‌ش به‌ت و تا‌اده‌یه‌ك مانا نادیاربه‌ت و پتر له خو‌ندنه‌وه و ل‌ک‌دانه‌وه‌یه‌ك هه‌ب‌گره‌ت، له‌م چوارچ‌وه‌دا مام‌ستا (مه‌سعود محمه‌د) ای تایبه‌تی خ‌ی ده‌رب‌یه‌وه و نووسیو‌تی ((... ه‌وا نییه له ده‌ره‌وه‌ی شیعر‌ی شاعیر واتای به بخوازر ته‌وه و ل‌ی بار بکره‌ت. د‌زینه‌وه‌ی واتا له ده‌قی شیعر جودایه له‌به‌سه‌ره‌وه‌نان)) (). له‌ره‌وه (مه‌سعود محمه‌د) ئه‌و

بـچوونه دهرده بـت که باوه ی به خوـندنه وه و لـکدانه وهی جیاواز هه یه، بهـام نابـ ئه مه له سنووری دهقه که دهر بـت و ناوبراو باوه ی به ته ئویلی بـ بنگه)) () نییه، واتا نابـت به شـوه یه ک بـت له دهره وهی شیعره که وه بـت، ئه مه ش مانای سنوورداریی کرده ی ته ئویلکردن دیاری دهکات. ئه م بـچوونه ش ته بایه له گهـ ئاـسته یه کی نـو گوتاری هـخنه ی ئه ده بی هاوچه رخ، له م بواره دا نووسه ر و هـخنه گری ئیتالی (ئیمبه رتـ ئیکـ) ئاماژه بـ ئه وه دهکات که سه رهـای ئه وه ی دهق اقه و خوـندنه وهی جیاواز ههـده گرت، بهـام که سی اقه کار ئازادیی هـهای نییه و بهـکو چه ند بنه ماو پـوه رـک کرده ی اقه کردنه که ی سنوور به ند دهکات ().

3- بـیار و ههـسه نگا ندنی هـخنه یی:

دوور له بیروـای تاکه که سیی، له پـناسه کردنـکی بابه تیانه ی چه مکی هـخنه ی ئه ده بیدا، هـخنه ی ئه ده بی به وه پـناسه ده کرت که ((بریتییه له و لـکـپـینه وه یه که گرنگی ده داته پـناسه و پـلینکردن و شیکردنه وه و ههـسه نگا ندنی دهقه ئه ده بییه کان)) ().

ئه وه ی لـره دا جـگای باسی ئـمه یه ههـسه نگا ندن و بـیاری هـخنه ییه . (مه سعود محهمه د) له ماوه ی شرـقه کردن و شیکردنه وهی به ره می وه ک (حاجی قادر، نالی، مه حوی) استهوخـ و ناـستهوخـ دهقه کان و توانای شاعیرانی ههـسه نگا ندووه .

(مه سعود محهمه د) ئه م کاره یشی به بهرچاو و وونی و هـچاوکردنی بابه تیانه کردووه، له سه روبه ندی باسکردنی توانای دا هـنه رانه ی (مه حوی) و کـشانه و پـوانه کردنی شیعره کانیدا، نووسیوـتی ((من له عه یاره ی نرخ پـو ههرچی خاترانه یه تـم نه خوـندووه ته وه، مه رجه کانی په سندایه تی عه یاره ش له بابه تـکه وه بـ بابه تـک ده گـنـن. ئه و بابه تانه ی که لایه نی (جوانی) تـیاندا بنهـه تییه ده بـ له پله ی جوانیدا ژوورووی (ناوه نجی) که وتبـته وه ده نا به عه یاره ی من له سه نگ ده که و...)) ().

جـگای سه رنجه لـره دا مامـستا (مه سعود محهمه د) به شـوه یه کی هـها، ته ماشای دهقه کانی نه کردووه، بهـکو هـچاوی تایبه تمه ندـتی دهقی کردووه، دهقـک به نیازو مه به ستی جوانی هونه ریی نووسرا بـت و ههر ئه م جوانییه ش مه به ستی بنهـه تییه بـت، جیاوازه له دهقـک که له نـو جهخت له خهـمـکی کـمهـلایه تی یان نه ته وه یی دهکاته وه ئه مه ش بـچوونـکی دروست و بابه تییه، چونکه دهقی شیعی به پـی مه به سته شیعییه کان (الاغراج الشعریه) زمان و سروشت و نـوهـکیان ده گـنـنـت. مامـستا (مه سعود محهمه د) بـیار و ههـسه نگا ندنه هـخنه ییه کانی

به ره می خو نندنه وه و ئا و ته بوون تی به ئه زموونی ده قه کانه، ب نموونه له باسکردنی (مه حوی) دا ده ت ((له ده م که وه به د و ه ش ئا شنا یانم، پ به پ ی فراژی بوونیشم له ناسینه وهی بایه خ و نرخ و جوانی پتر ئ گری ناو و شاعیره تیایان بووم)) () .

هر ب یه شه، ناوبراو ب ه ه س نگان د نه ه خ نه یه کانی نموونه ی شیعی ه ناوه ته وه و به به گه وه ب چوونه کانی خ ی ده رب یوه. هر ب نموونه کت بی (چه پک له گو زاری نالی) سه رت پای و ونکردنه وهی گه مه هونه ریه زمانیه کانی (نالی) شاعیره، ئیدی ئاساییه نووسه ری کت بی ناوبراو، له شو نی شیای خ یدا بنووس ت ((نالی زهن کی وه ها هه ستیاری هه بووه، هر ده ی جامی کام رایه له تروو که یه کدا و نه ی جیهان کی به رینی ت دا نه قش به ستوو ده ب... ب گومان هونه رکار له نه خشه ک شانی ورد و قوو دا، مه به ستی تایه تیشی نه ب، و نه که ی پ ده ب له ناوه ت)) ()

له شو ن کی دیکه دا ه نده سه رسامی خ ی به ران بهر هونه ری شیعر نووسینی (نالی) ده رب ت و له باره ی سه رنجی خ ی له ئاست شر قه ی د ره شیعر کی نالیدا بنووس ت ((... ده ک ما ت شو نالی ب کام مه به ندی ب سنووری غم و ته می عیشقمان ده به ی...)) () .

نووسه ر و ه خ نه گر (حه مه سه عید حه سن) ه خ نه ی له م ج ره ده رب یه نه گرتوو و نووسیو تی ((مام ستا (مه سعود محه مه د) ه نده به شیعی نالی سه رسامه جاری وایه، به (ده ک ما ت شو نالی) هه ستی خ ی ده رده ب ت که ناکه و ته خان ی ه ه س نگان دنی ئه ده بییه وه، ئاخر ئیشی ه خ نه گر ئه وه نییه، ب ت ف ا نه شیعر جوانه، ئیشی ئه وه یه پ مان ب ت، ئه وه چییه وایکردوو و ف ا ن شیعر جوان ب ت)) () .

ئه گه ر نووسه ر (حه مه سه عید حه سن) له م ه خ نه یه دا مه به ستی ئه وه ب ت که زمان ی ه ه س نگان د نه که ی مام ستا (مه سعود محه مه د) زمان کی ه خ نه یی نییه، ئه و ا ئه مه یان شت کی ئاساییه، (مه سعود محه مه د) نامه یه کی ئه کادی می نه نووسیوه و بگه ره هر له ناو نیشان ی کت بی که وه (چه پک له گو زاری نالی) دیاره که تو ژینه وه یه که ئا ماده بوونی بیروب چوونی خودی (خودی ه خ نه گر) تیایدا شت کی چاوه وانکراوه، بیروب چوونی خودیش له ن و کاری ه خ نه یدا و اه ت کی ئاسای ی ئه م گو تاره یه، چونکه ه خ نه خ ی بهر له هر میت د و میت دکارییه ک چالاکیه کی خودیه.

دواتر ئه گه ر (حه مه سه عید حه سن) خودی کرداری ه ه س نگان دنی لا په سه ند نییه، چونکه پ یوا یه ئه مه کاری ه خ نه گر نییه، ئه م ز له لایه نگرانی ه خ نه ی ئه ده بی ها وچه رخ به ج ر کی دی له م مه سه له یه ده وانن و پ یان وایه، ه ه س نگان دن بریتیه له ئاست کی گرنگی دیکه ی کاری ه خ نه یی () ته نانه ت ه خ نه گری ئه مه ریکی ئ نییه و و ک

(1903 – 1996) پښتوایه نه بوونی بڼیاری هڅنه یی له نږو کارکی هڅنه ییدا، کاره که شکستخواردوو دهکات ().

هر لم چوارچڼه وهیدا (تډدرف) که هڅنه گرو تیږیزه کارکی دیاری هڅنه و تیږی ئه ده بی هاوچه رخه ئا ماڅه ی به ئه رکی هه ښه نگه رانه ی هڅنه ی ئه ده بی کردووه ().

دواتریش مام ښتا (مهسعود محمدهد) هه کار و چڼنډی دا ښتنی هونه ریانه ی شیعه کانی به بڼوونی خڼی لځکداوه ته وه، پاشان بڼیاری جوانی ده قه کانی داوه و سه رسامی خڼی ده ربڼیوه. ئه مهش دځکی دروست و هه ښه نگا ندنځکی با به تییا نه یه.

نه نجام

له دواي خستنه وو و تاوتو ګردنی به ره مه هڅنه ییه کانی مام ښتا (مهسعود محمدهد) ده کرڼه هم چنه د خا ه وه کو نه نجام ګی هم کورته لځکڼینه وه یه دیاری بکه ین:

1- نه نووسیانه ی مام ښتا (مهسعود محمدهد) که به شڼه یه له شڼه کان سر به دنیای ئه د بڼاسیین، ته نها هڅنه ی ئه ده بی ین، به ګو هه ند ګیان پتر ده چنه نږو مڼووی ئه ده به وه، هر بڼه نمونه لځکڼینه وه که ی له سر (حاجی قادری کڼی) ئاو ته یه که له (مڼووی به ګشتی، ژیننامه، بیرو بڼوونی فله سفی و سیاسی) نه به ش و بڼه گانه ی په یوه ندن به لځکڼینه وه ی ئه ده بییه وه، زیاتر سر به مڼووی ئه ده بن.

2- هه به ته هه ند له به ره مه هڅنه ییه کانی (مهسعود محمدهد) له بازنه ی هڅنه ی پراکتیکین، به مام هم جڼه کارانه خڼی ین له ده ربڼی بیروای تیږی ده رباره ی با به ته کانی هڅنه و ئه ده ب و دا ه ڼان، نه مهش راده ی هه ښه ندی ره خنه یی لای ناوبراو ده رده خات.

3- وانینی هڅنه ییانه لای (مهسعود محمدهد) له سر بڼه مای ئیستاتیکای خودی ده قی ئه ده بی دامه زراوه، به مام له ګه ا نه مهش دا هچاوی تایه تمه ندډی نه زموونی ئه ده بیانه ی ده ق ده کات، هر لږه شه وه بڼیاری و هه ښه نگا ندنی بڼه هر ده ق ګ له وانګه ی هم هچا وکرده یه.

4- به لای مهسعود محمدهد وه، با به تی ناوهر ګی ده قیش رڼی خڼی هه یه له پتر با یه خدا رګردنی ده ق و پښتوایه چنه د ناوهر ګ پښتو ند بڼت به هه ستی مرڼی قو لای ناخی مرڼه وه، هه ښه ده قه که نه مر ده بڼت، نه ګ ده ق بڼه که س ګی سیاسی دیاریکراو بڼت.

5- زږبه ی بیرو بڼوونه هڅنه ییه کانی (مهسعود محمدهد) ته باو هاو ئاراسته ی ګوتاری هڅنه ی ئه ده بی هاوچه رخن.

سهرچاوه کان

- 1- مه سعود محمده، چېک ټولنه له گونډارۍ نالي، چاپي دووهم، دهرگای ناراس، هولو، 2007.
- 2- مه سعود محمده، دهسته وداماني نالي، چاپي دووهم، دهرگای ناراس، هولو، 2007.
- 3- مه سعود محمده، کوچک ټولنه شکر بڼه قاوه ټولنه، چاپي يه کم، دهرگای ناراس، هولو، 2010.
- 4- مه سعود محمده، حاجي قادري کلي، بهشي (1 - 3)، چاپي دووهم، دهرگای ناراس، هولو، 2010.
- 5- رينيه ويلک، مفاهيم نقديه، ت. د. محمد عصفور، مگابع الرساله، الکويت، 1987.
- 6- فاجل پامر، اللغة البانيه، الغبغه الاولى، المركز الثقافي العربي، بيروت، 1994.
- 7- د. حسين خمری، سرديات النقد، الغبغه الاولى، منشورات الاختلاف، الجزائر، 2011.

کولتوري کان کولتوري گونډارۍ نه وه - 54 - ... کهریم کا که

54

هشتا دنه کم ټولنه ماوه کولې، وا چاکه ټولنه قیچه دهرفته له دهسته ده، تاکه پټ ټولنه که قو قوتيدا بېنمه وه، خلیسکان ټولنه سهر شخهش له گه که ویاړ خه، ټولنه راوه شه مشمه کو ټولنه! نامه يه کی عاشقانهش بڼه ټولنه کو ټولنه که پرچی له بهر تیشکی رټل ده بریسکایه وه، ده خو ټولنه وه..

واي، ئیره یم به وانه ده برد، به بن باراندا ده هاتنه قوتابخانه و پشکه قو ټولنه که به پټ ټولنه وه نه ده دی، قو به سهری بڼه ټولنه مانانه،

بايى كه ندووځ قو به پښاومانووهيه، زځر جار له پشتهن به خوار له قو هه دهكشر، ئمه له خانوو قو هكانووه به دهكهوين و به رځوبانى قو دا دهگينه زوهر، بهر ووه بهر پنهدهچوو قهت به رځ قو دا شهش شهقاوى هاويشتب دهگوت:

داوهشن، ده ځى قو كاريتان كړدوو، پشه قو ځكتان پوه به، پ ناخه نه ژر.

خرا خرا به ئاوى سوولاوكه، بهو سندهى له بهلوووعهكهى ناو باخچهووه گه يشتبووه سهر دهرگا، جوان شهروا و پياومان خاون ده كړدووه، تا وانهى دووهم و سيمه مېش دهلېنگ وشكنه ده بهو، نيوان ئيسكان و بهلاشاوه قو ه، قو ځ ده ځى بنشته، كه تيرهيه، پوه تنووس، لټنا بهتووه، شهو ځ خهون ځى جاده ييم ديت، جادهى ناو خهونه كه ئستاش ده توانم وه ځى بېك شم و نيشانى ځى مى بدهمهوه، لهو خهونه جادهيهكهى بهرينى قي ځى تاوى لووس لووس وه كه زى كهويار لووس، دهرگاى ئمهى گه ياندبووه دهرگاى زوهر، جادهيهك ئه گهر قو اويشى به سهردا باريبا، ئاو ځى روون روون له ئاوى كوپه روونتر، له ئاوى چاو روونترى پدا ده ځى، به بن شسته كاندا جگه له ئاو ځى له جگه له ئاوى بنه سراوه روونتر له له لاي ماى ئمه وه بهرهو قوتا بخانه نهرم نهرم به پى ئمه جگه بهستبوو، چهند ځ ش بوو، دهچووينه قوتا بخانه و دههاتينهوه، پمان به قو نه ده بوو، كهس پينه ده گوتين:

مندا ځانى پښاو به قو..

خهونه كهم به همووان گډايه وه، دايكم گوتى:

ئاو له خهون باش نيه، بهوهى باشه روون بوو نه شلوو، خوا به ځرى بډگډ.

پيرى سوارچاكان هه ځداي:

من ئه و جادهيه نابېنم، به ام ت ده بېنى، رځ د له شاردا رځ ځ و قو نابېنيه وه..

رځ زوهر له دهشتى بهرازگر قو اويتره، ترومب لېش هندهيدى قو وای دهكات، له ځى تايه جگه له يهكهى قو اوى هه دهست، باش بوو جگهى خهونه كه وا قو اوى نه بوو، لم لا و لهو لا چك ځ قو هه ده داته وه، ناتوانين له ريه قو هكه لادهين، دهكهوينه سهر عهر دځى هه نهرم و قو اوى ههر چن پت دانى، تا چكان دهچه قى، ځ ئه گهر له گه هه كځ شانه وهى پت، پښاو به جېم ځ، مه گهر دهسته كانى كاك حووج ده نا چ دهست نايان بېنه ته وه، ئه و كاك حووجه پياو كه نهك تا دهست هه ځى، به كو تا بهرد هه ځى كه هگه ته، پياوى وا بېند نازانم لهو دنيا، به ام له دنياى ځ مان باوه ناكه م كهس ديتب ځى، ههر له وه شهوه ناويان نا حووج، ژنه كهشى ههر به ژنى

پنچکه گيايه کي هه بوو، گه هک ناويان نابوو داده پنچک.. پښتانه اوهم کم له بيرناچ، به نام و نه يه کي جواني کاک حووج و داده پنچک با پښتانه کم وه بهر ځي بده ين، ما يان له خوار ما ي ئمه له دهو که ند يه، خانووه کي يان گچکه و نهويه، له داده پنچکم بيستووه:

تا ئستا له ژوور پياوهم کم به راو هستاوي نه ديتووه.. له کهس نا، به چاوي ځم ديتوومه، سهرکه وتنه سهر باني داده پنچکم ديتووه، له سهر باني ځمانه وه ديتم، نه ها چاود، کاک حووج دانېشت، سهرې نه وي کرد، داده پنچک چووه سهر ملي، حووج هه ستا يه وه، پنچک دهستي به گو سوانه کم وه، به لاري سهر بانه کم وه گرت و سهرکه وت، حووجيش پي خسته سهر ته نه که بوو، کسپه بوو، به باز کي حووجانه ځي هه دا يه ته نيشتي و پښتانه چوونه ناو کوله که و بزربوون..

زړ له پښتانه اوهم که دوور که وتمه وه!

وا بز انم ههر له سهر و به ندي خه ونه که بوو، سبه ينان پښتانه وه ي بگه ينه جادي قي تاو، به سهر گ ميلکه يه کدا بازمدا، به نه چه قيم! پښتانه کم تا بن چکم له قو ختم بوو، دواي هه ول کي زړ پم به پښتانه او هاته وه سهر زه وي، بارانېش ده باري، شوام، جي پښتانه اوم بز رکرد، به ځم و براکم و کوي شه که راتفر ش، له بن باران له ناو قو ده ستمان هه کردووه و له دووي پښتانه او ده گه يين، زريش نه ماوه، زه نگ لېدا، نه ولا پښتانه او هم لا پښتانه او، پښتانه او زه وي قووتيدا، گتمه وان: ئوه بښ، دره نگه..

به جيان نه ده ه شتم، گوتم: بښ، به مام ستا بښ، نهو پښتانه او ي بزربووه، دره نگ د

نه يشتن، لهو ساته حووج په يدا بوو، قو ي هه کرد، وه ي چند در ژر بوو، دوو هنده ي قو ي بام ده بوو، دهستي گڼا، دهستي گڼا، پښتانه او ده ره نا و گوتي:

ها، له ځا پم مه او، بزانه له کوي داده ن ي..

چاکه ي حووجم له بيرنه چوو، پاشتر شتک له چاکه کم دا يه وه..

له بهردهم ما ي پنچک و حووج گ ماو کي به قه د ج خانووک هه يه، ج يه کي نه ب، هنده قوو نه، ههر بستک دوو بستي حووج ده ب، زستان کي شه خته يه، ههر سهر له ئواره دار و بهرد ده يبه ست، سبه ينان به ئاوي گهرم نه ب ت به لوو عه ناب ته وه، نهو گم مه ج ي گه م ي ماستاو خوار د نه وه يه، مندا يان بهردي پاني به قد ناوله پ گچکه تر، به ځ خوار کردنه وه و ځل به گم مه کدا ده دن و سهر ئاو و ئاو هه بهز هه بهز ده وا، ئيدي ده ژم يرين، بهرده که چند جار ځ له ئاوه که ده خش ن (ماستاو ده خواته وه) و بهر زده ب ته وه، بهرد هه بوو بيست ماستاوي ده خوار ده وه، گه م يه کي ځ شه، گه وره ش به شداري ده کن،

ئا، مراويه كهم بيركهوتهوه، بهردك لهو هه موو بهرده به ته پلى سهرى
مراويهك كهوت، مراوى سوو! سوو!، دهن دووكى له عهرد ده داو بـ
ئاسمانى ده برده وه، ده تگوت بهرده و ماستاو ده خواته وه، وه يش، كهوت
و مردار بـ وه، كك كوشتى؟ كك كوشتى؟ بـ به مى مندا نه هات! هه وا
گه يشته ژنى سه موونفر ش، به جو نه وه پهيدا بوو:

كك كوشتى؟ سهرى له دو قوزى دايكى ده نـ مـ..
راستى نازانم من كوشتم يان نا، ئيدى بوومه مراويكوژ، لـ م هات،
هه اتم، لهو ده مه بام پهيدا بوو، گوتى:
سهرى له قوزى دايكى مه نـ، مراويه كهت بقرسـ نه و پارهى خـ ت
وه رگره..

قرساندى و وه ريگرت، زـ رى نه برد پاره كهى گـ اـيه وه، مـ رده كهى
گوتبووى:

بـ، پاره كهى بـ نه به يته وه، پـ ت به و ما هـ ناكه و ته وه.
خـ شتر له بهرد و ماستاو خليسكانـى سهر شهخته يه، ناوه ناوه گـ م
ده يبه ست، ده بووه شهخته يه كى ئه ستوور سهر سبه ينان خليسكانـ مان له
سهرى ده كرد، مندا ده هاتن، فازيل رـ حانه، خاليد چاو به خـ، كوـى
پـ ليس و كوـى شه كه را تفر ش و كچى مه ستان و كه ويار ده هاتن، چ ناسك
بوو گه مهى سهر شهخته، خليسكانـ له گه كـ ويار، خليسكانـ يه كه و نه
كه ويار و رـ يشت و نه مد يته وه، له بير نه كه م، ئه و ناوه، سهر شهخته
جـى گه مهى مندا اـان، بـ جار ده بووه شه گه گـ گـه و رانيش، دوو شه اـانم
وهك توانه وهى شهخته له ياده، ئه وه تا دوو پياوى چوارشانه به
مسته كـ هـ به ربوونه ته گيانى يه كتر، مستى وا له يه كتر ده دهن، به گا
بكه و ده تـ، بهر ديوار بكه و تـ به لادا دـ، به دهم شه هـ وه گه يشته
رـ خى گـ مى شهخته، خودا هيچيان به سهر نه خات، خليسكانـ يان لـ
تـ كداين، شهخته شكا، پـ يه كان تا بن چـك له بن شهختن، شه گـ رمه،
گه رمايى شه شهخته توانده وه، گـ م ئـ ستا ليتاوه، درهنگ دوو سـ
زهلام گه يشتن و لـ كيان كرده وه، له و بـ يستم كه ئه و دوو پياوه زـ ر
جاريدى به قسه تـ كگيراون و قهت ته با نه بوونه و هه ميشه كـ شه يان له
نـ وان هه بووه، پياوـك گوتى:

شهـى ئـ وه تا قيامت درـ ژده بـ ته وه.
ئه من درهنگ له زارى بامه وه پـ كه وتم شهـى ئه و دووه له سهر چى
بووه: (جهلال) يان مهلايه و (مستهفا) يان جهلالى، شه هـ كانيشيان له
سهر ئه و دوو شته يه، نازانم بـ چى ناوه كانيان ناگـ نه وه!

گـ مى شهخته قسه زـ ر له سهره، ئه و گـ مه بـ ئاويى به خـ يه وه
نه ده ديت، كه ندى پـ ش ماـ مان له هيچ جـ يه كى له خاتووناوه وه تا
ده گاته سهيداوه مسته ئاوـكى نه ده ما، كه چى گـ مى شهخته ناـ مـ له
سهرى دهـ وا، بهـ ام كه ميشى نه ده كرد، له كوـ وه ئاوى دهـ ژايـ،

نه مده دیت، گڼمی شخسته له پښه موو گڼمان ده یبه ست و دواى هموو
 گڼمانیش شخسته ده تواوه، گڼمی شخسته پښه چوو له بنه وه کانه کی
 هه بڼه و هه قوڼڼ، پښه چوو به دزیی هه ولڼره وه په یوه ندیه کی نهڼڼی
 له گه ڼه سه فین، له گه ڼه کوڼستان ڼه هه بڼه، ئه وه قسه ی داده پنچکی ژنی
 حووج بوو...

شەڤى دەلینگەكانىشم دىت، ژنەكەى ئەو بەرى كەندە نازانم چەند
دەرىپەى ھەيە، بەلام ئەگەر بىستىشى ھەبەت ھەر ھەموويان دەلینگىيان
سوورە، سوور سوور وەك تەماتە سوور، ژنەكى بەرى پنچكە گىياش كە
دەرگايان بە سەرگەمى شەختەو ھەبوو جگە لە دەلینگى زەرد كەس بە چ
رەنگەكىدى نەيدىتووە، ئەو دوو ژنە دەلینگى جوايەزە دوژمنى بابە
كوشتەى يەكتەر بوون، مەريەم گوتەنى:
ھەو ھەندە رقى لە ھەو نابەتەو...

شه ټټك له شه هكاني دهلینگ زهر د و دهلینگ سوور كهو ته دهو گامی
 شه خته، لهو دهستیان له تیتکی یه کتر نابوو، یه کتریان به سهر
 شه خته دا راده کشا، به کمه ټټك ژن دهست و تیتك له یه کتر
 نه ده بوونه وه، نهو شه ه زری ترساندم، شه ی ژنان له شه ی پشيله
 ترسناکتره که پموایه له شه ی ئاژه لان هی پشيله ترسناکترینیانه،
 جار ټك شه ی دوو پشيلم دیت، حه فته یه ك خه ونم بهو شه ه وه ده دیت و
 له شیرنه خه و راده په یم و ده مزی اند، ه نده ی نه ما بوو بمبه نه وه
 ئمه رمه ندان، دته وه بیرم م رده کانیان به دزی ژنه کانیان چاکوچ نی
 یه کتریان ده کرد، نهو ئاشکرا ده ب و ده گاته وه دهلینگ زهر د و
 دهلینگ سر، باش له بیرمنیه چ ده قوم، نهو نه ب نهو دوو پیاوه
 ب یار ده دهن ژنه کانیان ته اق بدهن، به ام دیاره باوه به یه کتر
 ناکه ن، ترسی په شیما نبوونه وه یان هیه، نهو ته م ردی دهلینگ سر
 ده ټټك:

دهی، تَه تَه اقی بده، پیاونه بم تَه اقی نه دم
مهردی ده پینگ زهر د:

دهی، تہ بہر دہ کی تہ ا ق فہ، من دوو ہہ دہ دہ م
مہر دی دہ لینگ سہر:

باشه، تـا له پـاش من بهر دی سـیم هـه ده دهی؟
ناگه نه یهك، مه لای كـم مه نیست، وا بز انم ناوی سه دیق بوو، ده گـا تـا و
ده:

ئەگەر درى ناكەن، من رڭايەكتان بى دەبينمەو، هەردووكتان پىكەو
و لە چاوترووكان تەلاقتان بکەو..
دياره هەردووکیان بە قسەى مەلا رازى دەبن، مەلا دەتە مەردى
دەلینگ سار:

چ ده م له دووم بـوه

له دووی ده تهوه:

هر سـ تهـ اقـم بـکـوـ ئـگـر تـ ژـنـه کـت تهـ اقـ دا منیش ژنه کم تهـ اقـ بـدهـم...

مهـلا دهـ تهـ مـردی دهـلینگ زهـرد:

دهی، ژنه کت تهـ اقـ بـده، ئـگـر ئـو تهـ اقـیشی نهـدا، تهـ اقـی کهـوتـوه،

مـردی دهـلینگ زهـرد زاری تهـ اقـی وهـک دهـستی قووچاوه و چه ندی ده کات ناکرـتهـوه، مهـلا بانگی ژنه کان ده کات و پـیا نـدهـ:

چیدی به شهـ بـن، مـرده کانیشـتان تهـ اقـتان نهـدن، تهـ اقـتان دهـکهـو...

(نه..) کـمـ نیست بوو، (خا..) پارتی، دـتهـوه بیرم سه عید ده یگوت:

ئـمـریکا و رووسیا دهـچه شایي یه کتر، بهـام (نه..) و (خا...) له تازیـه ی یه کتر نابینین.

ئـو ساـنه له گـهـ هـک ناوه ناوه شهـه دهـندووک له نـوان پارتی و کـمـ نهـیستان بهـرپا دهـبوو، دیاره من هر وهـک ناو دهـمناسین، نهـمـده زانی چ تشتن، بهـام دهـمـزانی پیری سوارچاکان هـزی به چاره ی کـمـ نیسته کان نهـده کرد و ده یگوت:

مهـ بنه شیوعی..

من که موریدی پیری سوارچاکان بووم، رقم له شیوعی دهـبـوه، بهـام مام عوسمان و مهـلا شیوعیه کم زـر خـش دهـویست، باپیریشم ئـو دوو کهـسه ی خـشـده ویست، ئـو مهـلایه زـر کـمـ نیست بوو، پیاوـک که نازانم کـ (گرده) یان دهـگـ تـ، کا برایه کی زـر زهـرد بوو، ده یگوت:

هر کهـس له دوا ی ئـو مهـلایه سـره نوـژ بکات، جـی چه قی ئاگره، چونکـ دوا ی نوـژ پاره بـ شوعیه گا وره کان خـده کاتهـوه..

بهـام پیری سوارچاکان که تا دـزهـخ دژی کـمـ نهـیستان بوو، ده یگوت:

وا مهـ، گرده وا مهـ، به دووری مهـبینه ئـوانه پـش تـ بچه بهـهـشت

گرده که هر هـنده ی باگوردانـ دهـبوو، هـهـ دهـستایه وه سـر چیچکان و ناو له پـکی له چـکی خـی دهـدا:

ئـوانه! نه ده زانن قیبله له کوـیه، نه ماـی مهـلا مسته فا، دهـچه بهـهـشت؟!

پیری سوارچاکان:

وهـلا گرده، هـنده ی من رقت لـیان نابـتهـوه، بهـام زـریان ده زانن قیبله له کوـیه، بـ مهـلا سهـدیق له من و تـ جوانتر روو له قیبله ناکات؟! مهـلا مسته فاش په یوه ندی به بهـهـشت و ئاگره وه نیه..

بـلـکـبـه که، ماـیان له بهری موفتیه، با بم گـتهـنی: پیاوـکی زـر

ساره. ده ته پیری سوارچاکان:

مام حاجی، کرده وه کانی ت، قسه کانی ت ز ر شوعیانن، به مام
تناگم بچی هنده رقت له شوعیانن؟!

پیری سوارچاکان:

ت بل کب کی باشی، به مام چ لهو شتانه تناگهی، ب کن مهلا سه دیق
با هه ندکت فربکات..

من شت کی ئه وت م لهو مه لایه بیرناکه و ته وه، ده نا وه ک پیری
سوارچاکان ده یگ مه وه، نازانم ما یان که وتبووه کو، جار و بار
له گه با بم ده مدیت..

بوهستن، بهر له کاولبوونی دنیا دایکم ناوکی ئه و ژنهش د نه ته وه،
ژنه قه لاتیه که، من له بیرمچوو ب م دایکم له ناوکه نانه وه ناوی
گه هک گه هک ر یشتبوو، ژن له ته عجل و تهیراوه و ئه و سه ری شاره وه
به لاکه لاک ده هاتن، له بن دهستی دایکم راده کشان و قیت قیت
ده چوونه وه، ز ر ژنم دیتوو له سهر پشت راکشاون و دایکم به
ئه سپایی کراسه که ی هه داونه ته وه و ب ماوه ی نیو وانه ی دهستی له
زگی ناون، ژن هه بوو ماوه ی وانه یه کی ویستوو، دوا یوه بنپیا هیه کی
له سهر ناوکی داده نان و به چه فیه هک ده یبه ست و ه لکه یه کی کو او ی
دهر خوارد ده دان و ده یگوت:

ههسته، به لات ل ب ا، ئاگادار به شتی گران هه مه گره و هنده
ترسن کیش مه به به تی گه وره راچه که ی..

دیاره به قسه ی خه ک ب ت ناوک له شتی گران و راچه نین ده که و ت،
دایکم خ یشی ناوکی ده که وت، به دهستی خ ی ده یه نایه وه، ده هات،
به رده ج ین کی ده ه نا، له سهر زگی خ ی داده نا، جار جاره ج ی
ده گ ی، به دهستی خ ی بنپیا هه که ی ده به ست، جار ک ناوکی پیری
سوارچاکا نیشی ه نایه وه، وا بز انم لهو سه روبه نده بوو پلکه شایه ر
به ند کی به سهر دایکمد هه گ، ههر کات که س به بیریه نانه وه
ده ی مه وه، ئ، و نه ی ز ر لهو ژنانه ی ب ه نانه وه ی ناوک ده هاتنه
کن دایکم، هه ند روون ده دره وش نه وه ههر ده ی سیوه یله و تازه
هه اتوو، ژن ک له سهر قه اته وه هاتوو، به دوو ژنان بن پیلان
گرتوو، کراس کی زه ردی له به ره، ره نگ به به رییه وه نه ماوه، ره نگ
کراسه که یم له قسه یه کی گو ی ک ساران وه له بیرماوه:

کچم، ت ره نگی کراسه که تت گرتوو، یان کراسه که ت هی ت؟
ژنه گوتی:

پله حاجی، نه خ شیه که م دهستی ل ستان دووم، چه ند دخت رم کردوو،
به لاش بووه..

دایکم هشتا دهستی نه گایا ندبووه زگی، گوتی:

له گوینه ناوکت ب، کوا در ژبه

ژنه راکشا، دایکم گوتی:

نهمگوت! خمت نه ب، به ترومب ل له سر قه راته وه هاتی، به ام به پئی خت سرده کهویه وه...

کابانه ژیکه هی راسپارد، هملکه یه کی ب بکو نن، ژنه ده:

هملکه ی چی؟ به خودای خواردنی ناو به هشت شم له پش دانن، دم نایبات...

دایکم ده:

په لته نه ب، هر ئستا ده ی: چ بوو، هملکه که نه کو! وا بوو، دواي به ستنی بنپیا هیه که به زگیه وه، هملکه ی خوارد و به پئی خای ری...

من له دایکمه وه شت فري ه نانه وهی ناوک بووم، له فربوونه که گه، ئستا نا، پاشان ئیشم پیده ب، ئستا قسم له یه کهم ده ست له سر ناوکنانه، جوان وه بیرمد، ژنه جوانه شه لکه له بن ده ستی دایکم راکشابوو، له جگه بازیدابوو، ناوکی که وتبوو، دایکم له بیرچووبوو هملکه ی ب بکو نن، ده ستی خستبووه ناوکی، به بیریهاته وه، به ژنه جوانه شه لکه ی ده گ:

ده ست توند بخره ها ئره ی زگته وه...

دیاربوو ده ستدانانه که ی به د نه بوو، بانگی منی کرد، وام کرد، له سر بنکراسه که یه وه ده ستم خسته سر ناوکی، به هملکه وه هاته وه، ده ستمی لادا و ده ستی خسته جی ده ستمه وه و دواي که م، گوتی:

کو ه که شم فري ناوکه نانه وه بووه، ناوکت جوان هاته ته وه، خراپیش که وتبوو، به لای دتا که وتبوو...

یه که دوو جاریش ناوکی دایکم ه نایه وه، ئاخر ئه ویش که ناوکی چه ند گه ه کی ده ه ناوه خشی ناوکی ده که وت، نهمگوت ده چوو به به رده جین ناوکی خای ده ه نایه وه، زر جار ده ستی شل ده بوو، بانگی منی ده کرد، به رده که ی ب راگرم، جاروباریش به رده که ی لاده دا و ده ستمی ده خسته سر ناوکی و فري ده کردم چنچ نی ده ستم بجوولنم...

دایکم ده یگ:

ناوک به س لادا ده که و: چه پ، راست، لای د، لای ده که به زه حمت دته وه...

شاتکه شت که فشی به ناوک و ماوک ده هات، جارک پرسی:

ئدی به لای خواردا، به لای قوزدا...

دایکم گتی:

ئه گهر هی تو به ودا که وت، به پیاوه که ت ب بت ب نته وه...

راوی شه مشمه کو ران له راوه خ شه کانه، گه له که له راوی جورج و مارمیل ق گه له که خ شتره، مانگه شه وی به لاشاوه ب ه که له ئه ست ره کانی که متر شه مشمه کو ره ی هیه، ئه ر کام وهرز بوو؟ مندا ان ناویان

نا بوو وهرزی شه مشه مه کوږه! دواى شیو، هشتا دوا پاروو هر له زاری بوو، مندا به کډاوى بابیانوه دهاتنه کډان، دهچوینه ئو بهری که ند، گهمی ئمهو شه مشه مه کوږه دهستپ دهکرد، زږ جارى تا مانگ ئاواده بوو، گهمه درځه ی ده بوو، مندا له سهر عرد و شه مشه مه کوږ له هوا، به ډام نه وی، کډاوه کان ده یانگه یشتن، هڼده ی ژماره ی ئه ست ږان، کډاوى بایم هه ډایه هوا ی، ب ږ گرتنی شه مشه مه کوږ ږان، پږوه نه بوو، پږوه نه بوو.

شه مشه مه کوږ ږه شه ی کډاوى زږ کردووه، چاود، ئو هه موو کډاوه ی ب دهچ، سووک و هاسان به که ل ڼاندا دهردهچ، هڼده ی پارتیزان ڼا شه زای شه ه، بیه ئه گهر کوو، دنا پږوه نا ب، تا شه مشه مه کوږ ږه یه به کډاوه ده ب، قه تاره یه ئه ست ږه ده ژڼ، دوو سیه کهم له بیر ه که له نزیك دارت له ده لاقه داره که پږوه بوون، ل وه بیرمنا یه که وتنه بن کډاوى ک، ده یانخستنه ناو ته نه که وه و سهریان داده خست، کا ت ږ ږ ده بږوه، به ډی خ مان ته ماشای ئو شته ناشیرینه مان ده کرد، ده ب شت هه ب لهو ناشیرینتر، بلکه به ند بږ له باره ی شه مشه مه کوږ ږه وه به ند کی درځ، درځتر له کډان ی ما ی که ویاری خستبووه سهر زاری مندا ڼان ی به لاشاوه:

قوربانت بم خودایه

شتی وات داه ڼنا یه

په شیمان ی له دوا یه

مه لاش واقی و ڼما یه

له ناشیرینی شه مشه مه کوږ ږه گه ڼ، خڼشمان هڼنده لهو جوانتر نین، راوه که ی خ شه و مانگه شه وی به لاشاوه ی تریفه ییتر کردووه، مه مکدانیشی به هوا ئ ځستووه، که که ی ما له نزیك هسار، ئوه ی خا ڼ کی له رووه ده ڼ ی له وه نه وشه ی وهرگرتووه، وای چه ند جوان بوو، سو ڼ ند بخ ی ل ڼت ناکه و، نه خشی کردگار نا، نه خشی نه خشکاره، که مه ک جوانتر با ده مگوت که ویاره! ئو که له مالیان کډا و نه بوو، بابی وه ئ ڼمه سهر ک ڼت بوو، هه زیشی له راوه شه مشه مه کوږ ږه ی بهر تریفه ی مانگه شه و بوو، شه و ڼک ده یب ڼ و تاک ڼک له مه مکدان ی دایکی ه ڼنا، چه ند جار هه ڼیدا شه مشه مه کوږ ږه پږوه بوو، به مه مکدان وه بوو، سهرها ته که ی گه یشتب ږوه بابی کیڙه، گوتبووی:

منیش بام پږوه ده بووم.

حه مه د مه ستانیش گوتبووی:

ئدی ئه گهر دهرپ ی ژنان هه ڼده ی داخوا چه ندی پږوه ب!

هه‌لور بلور ته‌کام زرد و سور و شه‌مام ...

کاته‌ک مندا بووین به ئه‌وه‌ی له‌ن‌ه‌وان هه‌ند‌ک هه‌به‌ژارد‌دا یه‌که‌کیان
ده‌ست‌نیشان بکه‌ین، یارییه‌کمان ده‌کرد که له‌گه‌ه وتنه‌وه‌ی ئه‌م وشانه‌دا
دوا دانه‌مان هه‌به‌ژارد‌که ده‌بوو:

هه‌لور بلور ته‌کام زرد و سور و شه‌مام

ئاوه‌ زه‌ره‌ په‌ لایه‌ره‌

مه‌خم کوتا مه‌خ هه‌به‌به‌زی

تیکه‌ی ئه‌ستی ئه‌وه‌ی گه‌زی

ئه‌ستاش سه‌رجه‌م ناوچه‌که له‌ به‌رمیله‌کی باروت ده‌چته‌، که هیچ که‌سه‌ک
نا‌توان‌ته‌ ده‌ست‌نیشانی ئه‌وه‌ بکاته‌ ئایا له‌گه‌ه ته‌قینه‌وه‌ی ئه‌وه‌ به‌رمیله‌
باروته‌دا چی ووده‌داته‌. سه‌ره‌باری هه‌موو ئه‌وه‌ باروده‌خه‌ ناسکه‌ی
ناوچه‌که و سه‌ره‌باری ئه‌وه‌ قه‌یران و که‌شانه‌ی ووه‌به‌وه‌ی سه‌رتاپای
که‌مه‌گه‌ ده‌به‌ته‌وه‌ تاکه‌ کورد له‌ ناو که‌به‌که‌ و جه‌نگه‌کی ده‌روونی
قه‌زونه‌ی ناو حیزب و لایه‌ن و باه‌ه‌ جیاوازه‌کانی کوردستاندا ده‌ژی، که
هه‌کاره‌که‌ به‌ ئه‌وه‌ی تاکه‌ کورد گه‌ته‌جای به‌ سیاسه‌تی ناسیاسیانه‌ی
په‌یه‌وه‌که‌راوی لایه‌نه‌کان به‌ته‌، جه‌گه‌ له‌وه‌ی که‌ ته‌ژ له‌ دوا‌ی ته‌ژ
باوه‌به‌وه‌ی به‌ ده‌سه‌زی و نیشتمانپه‌روه‌ری لایه‌نه‌کان که‌مه‌ به‌ته‌وه‌.

جا له‌ ناو ئه‌مه‌ گه‌مه‌ سیاسیانه‌ی کوردستاندا به‌ ده‌سته‌که‌وتنه‌ی ووه‌مه‌که‌
به‌ پرسه‌ سه‌ره‌کیه‌کان له‌وانه‌یه‌ هیچ شتیک نه‌مه‌به‌ته‌وه‌ به‌مان ته‌نه‌
جه‌به‌ج‌کردنی یاری کاته‌ مندا‌ه‌یمان نه‌به‌ته‌.

ئایا سوپاسی تورکیا له‌سه‌ره‌ داوا‌ی سه‌ره‌کی هه‌ره‌مه‌ هاته‌ته‌ ناو خاکی
عه‌راقه‌وه‌؟

با ده‌سته‌ په‌ بکه‌ین: هه‌لور بلور ته‌کام . . . زرد و سور و شه‌مام
. ئه‌وه‌ی گه‌زی:

وته‌به‌ژی حکومه‌تی هه‌ره‌مه‌: حکومه‌ت و سه‌ره‌کایه‌تی هه‌ره‌می کوردستان به‌
هیچ شه‌وه‌یه‌ک ئاگایان له‌وه‌ باسه‌ نه‌بووه‌.

حکومه‌تی تورکیا: ئه‌مه‌ سوپای تورکیامان له‌سه‌ره‌ داواکاری هه‌ره‌می
کوردستان ناردوو به‌ مه‌شقه‌کردنی هه‌زه‌کانیان به‌ هه‌ره‌شه‌که‌ی موسه‌.

ده‌نگه‌ک له‌وه‌ لاوه‌: سه‌ره‌کی هه‌ره‌میش و عبادیش ئاگاداری ئه‌وه‌ په‌سه‌یه‌

بوون و بـ ٲٲرامـ ندى هـردوولايان سوپاي توركى هاتووـ .
نوزـ يـكى ديكـ: ئـمريكا و حكومـتى عراقى و دـسـا تدارانى
كوردستان پـشـوخت ئاگادار بوون لـ هاتنـ ناوـوى سوپاي توركى.

ئايا موچـى فـرمانبـران هـ يـان نيـى؟

دـست پـ بـكىـنـوـ: هـلور بلور تـكامـ . . . زـرد و سور و شـمامـ
. ئـوى گـزى:
حكومـتى هـرمـ: بـم داهاتـى ئـستامانـوـ ناتوانين موچـى تـواوـتى
دابـين بـكىـن و هـىچ پـيمانـك بدـين بـ دابـينـكردنى و سىستـمى موچـش
هـر وـكـ خـى دـمـنـتـوـ.
نوزـ يـكى حكومـت: بـز قباد تـا بـانى ئاگـى لـ هـموو گرـبـستـ
نـوتـيـكان هـ يـ و دـزانـت داهاتـى حكومـت چـند و ئاـيا بـشى موچـ
دـكات يـان نا .
بـزوتنـوى گـان: حكومـت نـك بـ فرـشتـنى نـوت بـكـو بـ
پاشـكـوتـكردنى داهاتـى ناوـخـ و كـمـك لـ فرـشتـنى نـوت بـ هـىچ
كـشـيكـ موچـ كـنـكانـيش دـتوانين دابـين بـكات .
يـكـتى نـيـشـمانـى: اـستـ ئـم لـ حكومـتـداين و جـگرى سـرـ
وـزيران ئاگـى لـ هـموو شـتـكـ بـمام بـ اـستى شـتـكان ناشـفـن و
پـويستى بـ وونـكردنـوى زياتـر بـ ئـوى قـسـ لـسـر مـسـلـى موچـ
بـكىـن .
يـكـگرتـوو و كـمـمـ: ئـمـى وود دـدات شـتـكى قـوـكـراو نيـى و
پـويستـ شـتـكان بـخـرتـ سـر مـزى گـتـوگـ .

ئايا بـردـوامـبوونى سـرـكى هـرمـ لـ پـستـكـيدا ياسا يـى؟

يـا دـست پـ بـكىـنـ: هـلور بلور تـكامـ . . . زـرد و سور و شـمامـ
. ئـوى گـزى:
پارتى ديموكرات: بـگومان ياسا يـى و ئـوـتا ئـنـجومـنى شوراش
شا يـتى داوـ و جـختى لـوـ كـردـتـوـ كـ ياسا يـى .
گـان: بـ هـىچ پـوـرـكى ياسا يـى مانـوـى سـرـكـ لـ پـستـكـيدا
ياسا يـى نيـى .
يـكـتى: ئـم شـوـنـى مشـتومـ و هـندىك لايـنى ناياسا يـى تـدا يـ و
بـمام دـبـت بـ كـكـوتنى سىاسى ئـو كـشـيـ چارـسـر بـكرـت (بـمام
سـير لـوـدا يـ كـ جـگرى سـرـكـ هـتا ئـستا شان بـ شانى سـرـكى
هـرمـ لـ پـستـكـيدا هـر بـردـوامـ سـرـبارى ئـو ناياسا يـى
يـكـتى باسى لـوـ دـكات)
يـكـگرتـوو: ناياسا يـى و دـبووا يـ پـشـوخت بـ ياسا يـان بـ كـكـوتنى

ياساىي ئىم كىشى يى چار سىر بىكرايى. (كىچى لىگى سىر كىدا دىچن بى بىغداد)

ئايا گىرتى لى سىر كى پىرل مان و پىكخستنى پىرل مان ئاساى و ياساىي؟

ھىلور بلور تىكام . . . زىرد و سور و شىمام . . . ئىوى گىزى:

پارتى دىموكرات: بىگومان ياساىي، چونكى ئىم كى وتىن كىمان ھىبوو لىگى بىزوتى وى گىان و ھىمانو شىاند و دىكتىر يوسفىش دىتوانىت تىھا وىكى پىرل مان تارىكى ئاساىي بىت ناو ھىولىر (بىمام لىخىان ناپرسن ئايا بى دانانى سىركى پىرل مان كى نوى پىرسى ياساىي كى چىن، چونكى ئىگىر بى خول كىكىش بىت سىركى پىرل مان ھىر دىبىت ئىو كى بوونى وى بى بىو بىر ت و دواىي دىست لى كار بىك شىت وى)

گىان: بىگومان نياساىي و دىكتىر يوسف ھىتا ئىستا پىستى سىركى پىرل مانى بى ياساىي ھىي.

بىكىتى: خى استى برادىرانى گىان لىوانى يى ھىندىك ھىيان لى بىو بىردنى پىرل مان و دانىشتى كاندا ھىبوو بىت بىمام ئىم مانى ئىو نىيى پارتى دىموكرات بىو كىدار ھىبىستايى و پىرل مانى پىكى بىستايى، چونكى ئىم كىكارى ياساىي دىوت بى ئىوى سىركى پىرل مان بىگىدرىت.

دىنگىكى ترى بىكىتى: پىستى سىركى پىرل مان ھى خىمان بوو بىمام پارتى دى بى بىزوتى وى گىان، ئىستاش ئاساىي و مافى خىمانى داواى بىكىند وى.

كىمى: بى ھىموو شىو بىكى پىشتىگىرى دىكتىر يوسف دىكىن، بىگىرى و پىكخستنى كى ھىچىان ياساىي و گونجاو نىن بى ئىو بارودى خى كوردستان تىايدا دىزى.

ئايا كى زىرتىرىن گىندى و بىردنى سامانى مىللىت ئىنجام دىدات؟

ھىلور بلور تىكام . . . زىرد و سور و شىمام . . . ئىوى گىزى:

بىكىتى: پىرسى فرىشتى نىوت و گىرىبىستى كان لىژىر دىستى پارتىداى و ئىم ئاگامان لى ھىچ نىيى. لى زىنى زىردا زىرتىرىن گىندى ئىنجام دىدرىت.

پارتى: بىكىتى و سىرانى گىان بى بىش نىن لىو گىندى بىيى لى ھىرمدى ئىنجام دىدرىت، ئىوان كىنترى ھىموو سوچىكى ئابوورى و

دارایی ناموچکای خیان کردوو و گورترین گندیی ئی نجام ددین.

نوزیی مادیایک: هرچند ئی ژه تا ئوار باس ل گندیی بیرکای ئی و بیر دیکات بام ئوو تا حافتا و پنج هزار متر دوجای ل سار هاوسررکای تا پ کردوو.

دیرپییینی ه واک: بگگ نامیک ب او ب توو ک ک سار ب لای نی بی ملین د لاری بردوو و کچی ه تا ئستا پاش تپیی بوونی سا ک ب سار فرمانی دستگیرکردنی ه تا ئستا ب نازادی دگگت چونک دیفاعی ل دیکات و هزکانی پلیس ناو لرن توخنی بکون.

دنگی هاوو ا تیان: ه مووتان است دکن، ه موو استییدکانی یی کتر دزانن، ه مووتان شریکن، ه مووتان شریکن نیک حیزبن، ه موو گندین، بام ووی بابی سیاست ش ب، ک ئووی ل سیاسییوو کرد ب بازرگان ب سار ئم وو و کچی سواری ککی سیاسی ت ک ش بوون و وازی ل نا ه نن.

خویندن بهشیکه له کهندهلی بی ک تا ... ئانیا ئحماد پور

له کهل کردنه وهی ده رکای خویندنکا کان ب سالی 2016-2017 ریزه یه کی بهرجاوی مام ستایان بایک تی دهوامیان راکه یاند ب بهجیهینانی ئو مافانهی که رهوایه. مام ستایان له بری وتنه وهی وانه کان سهرقالی دابینکردنی بزوی زیانیان به کارکردن و هه مو ریکایه کیان کرت ته بهر تاوه کو داوای موجه کانیان بکن حکومت و دهسولات جکه له بیده نکی هجی تری هه لنه بزاردوه ره نکه توانای وهلامدانه وهی خ بیشانده رانی نه بی یاخود داواکری هاولاتیان کرنکیه کی ئه وتی ب یان نه بی. له کاتیکدا ب هه لبزاردنی سه رکی ههریمی کوردستان ههر بینج حربه که بانکه شهی جاکسازی و دهوله تی کوردیان ده کرد که کوردستانیان به ره و ئه م جاره نوسه هینا ئیستا خیان به خاوه نی ههریم نازانن و ته نیا پاکانه ی خیان ده رده خه ن به ره خه کرتن له ئه جیندا و خهریکی یه کتر ت مه تبار کردن به که یاندنی نیشتمان به و رزه. باسه که کرنکی ئه وه ناکه یه نی که تاجه ند با به ندی به لین و

ياساكانن بهلكو ئهوهى لهبىركراوه ئهويه قوربانى دهسلات و بايكـتى مامـستايان لهم نيوهندهدا تهنيا خويندكاره زياتر لههر جينيكى ترى كـمـهـلكه كه لهم سات و ئانهدا هيچ دوارـزيكيان ديارنيه ئايا دهكهرينهوه بـخـ خويندنكاكان ياخود ناكهرينهوه شايهنى باسه يهكىتى مامـستايانى ههولير لهم بارودـخـشهـدا برواي وايه كه دهسلات

ريكه جاره يهكى نيهو بالبشتى دهكات. ههروهها خـبـيشاندانى مامـستايان ههلهيهو دهـبـى كـتـايى بـيـبهـينـرى بـى رهـجاوـکردنى زيانى تايـبهـتى مامـستايان و كوزهـرانـيان بهلكو داواـکردنى ماف به نارهوايى لهقهـلهم دهـدات بهـرامـبهـر بهـتـياـجونى خويندكاران و ناـئـومـيدـيان سهـرـكـى وهـزارهـتى بهـروهـرده خهريكى زيادکردنى بشوه نهـكـ دانانى ريكهـجـارهـيهـكـ بـيان. لهـئـيستـادا كهـورهـترين خهـمى سهـرـكـى وهـزارهـتى بهـروهـرده تهنيا خـبـيشاندانه كه هيواي دامرـكانهـوهى دهـخوازى لهـبرى بـشت كـرتنى مامـستايان خهريكى دزايه تـيـكـردنـيانـه. لهـماوهى جهـندين سـالـهـى جـاكـسـازى لهـوهـزارهـتى بهـروهـرده و كـرتـنهـبهـرى جهـندين شيوازي جـراوـجـرى خويندن مـايـهـى سهـرـسامـيه كه ئهـمـرـ توشى شـكـستـيكـى لهم جـره بوهـتهـوه لهـكاتـيـكـدا واـجاوهـروان دهـكـرا خويندن بـكهـيهـنـريـته ئاستيكى بهرز و بيشكهوتنـيكـى ئهـوتـ بـهـخـيهـوه بـيـنى بهلكو بوهـته ريرهـويـكـ بـشـكـسته يهـكـ لهـدواي يهـكهـكان تاوهـكو ههـمو هـلـهـكانى خويندن جـلـكـراون و هيچ وانـهـيهـكـ ناكوـتـريـتهـوه كهـجـى سهـرـكـى وهـزارهـتى بهـروهـرده سوره لهـسهـر ئهـوهى خويندن لهـئاستى جارـان ماوه و بهـرهـو جـاكـبـونه لهـوانـهـيه دهـسلات جاوى بهـستـيـتهـوه بهـرامـبهـر ئهـم كهـندهـليـه بـى سنوره بـيه لهـمهـر ههـرناـرهـزايـيهـكـ لهـهـهـولى بهـردهـبـشـيدايه و ههـمو سهـرـبـيجـيهـكـ رهـتـدهـكاتـهـوه وهـكـ ئهـوهى قبـولـكـردنى ئهـم كوزهـرانه حوكـمـيكـه لهـسهـرهاولاتى

وه بهـردهـوامى بـيدهـنـكبـونى دهـسلات و نهـبونى وهـلامـيـكـ بـنـارهـزايى لهـباشـهـرـزدا كاريكهـرى خرابى لهـسهـر قوتـابـيان و برـسهـى خويندن دهـبـى. سهـرـبارى ئهـوهى دهـسلات درك بهـمهـترسيهـكان و ئهـو ئهـنـجامـهـى لـيـيدهـكهـويتـهـوه دهـكات بهـلام تا ئـيـستا نهـيانـتـوانـيـوه بهـهانـاي داواكارـيرـبـ بهـكـزداجـونهـوهى ئهـم جـارهـنـوسـهـى كه بهـرهـو خويندكارانهـوه هاتوه و مامـستايانى ناچارـكـردوه هـلـهـكان جـلـبـكهـن بهـشـيوهـيهـكى كشتى بلانهـكهـى وهـزارهـتى بهـروهـرده بـهـستانهـوه و كهـشهـبـيدان روبهـروى شـكـستـيكـى كهـوره هاتوه و فهـرامـشـكـردنى ئهـو باردودـخـهـى مامـستايانى تـيـدايه زيانـيكـى كهـورهـى لهـبرـسهـكه و وهـزارهـتهـكهـى خـى داوه و ئهـو قـناغانـهـى جهـندين سـالـه كـرتـويهـتـيه بهـر بـبـيشـكهـوتـن لهـئهـرزى واقـيع ههـرهـسى هـيـناوه. كهـرهـنـكه بهـردهـوامـبون لهـسهـر ئهـم

ریجکە یە کاریکەری نەرینی بۆ چەند سالیکی تر بهیلیتەوه و نەتوانی
برێسە کە به یە کجاری بشت راست بکریتهوه. له هه مان کاتدا برێسە کە
چەندین کەلینی تیکەوتووه کە ناتوانی هیچ برێسە یەکی واهەبی
کاریکەری راستەوخۆی لەسەر برکردنەوهی ئەو کەلینانە هەبی درەست
بونی ئەم کەلینانە دەکەریتهوه بۆ زیادبونی خویندنا ئەهلیەکان کە
دوای بایکۆتی مامۆستایان زۆر لەخویندکاران ناجارن بەنایان ببەنە
بەر ئەمەش رێخۆشکەرە بۆ فەرمانی زیاتری خویندنا حکومیەکان و
لەکرێکی بایکۆتی دەوام کەم دەکاتەوه. هاوشان لەکەل ئەو کەلینانە
ریزەیی مۆجەخۆران

کە بەکویرەیی داتاگان و ئەو زانیاریانەیی دەخرینە روو هەریمی
کوردستان زۆرترین مۆجەخۆری هەیه لە ئیستادا بۆیە ئەو
خویندکارانەیی کە بیبەش نین لەخویندن و رودەکەنە خویندنا
ئەهلیەکان جینی مامناوەند و هەزار ناکریتهوه کە بەشی زۆری
هاونیشتمانین، بەلکو جینیکی دیاریکراو و سنوردار بەرەو ئەم
چارەنۆسە ناجن کەمبونی سال بەسالی نمرەکان هه مان دەرئەجام
دەردەخەن کە ئەو هەرهەسەیی وەزارەتی بەروەردە هیناویەتی مایەیی
جاوبۆشی لیکردن نییە. لەکەل ئەو هەشدا خەریکی جەوسانەوه و
هەرهەسەلیکردن لەمامۆستایانە رەنکە لەکاتی دیاریکردنی
کەسایەتیەکانی ناو وەزارەت رەجای کەم ئەزمونیان نەکرابی بەلکو
لیرەشدا مەرامی سیاسی کراوەتە ئامانج و بەکویرەیی بلەیی حزبی
دیاریکراون هەربۆیە بەروەردە و برێسە کە بەم رێخۆشکەوتووه کە
لەبری کارئاسانی بۆ خویندکار تیکەوتوی چەندین کەم و کورتین. جیکای
تیرامانە وەزارەتیکی لەم شیوه لەکەل ئەم ئاستە نزمەیی هەیه تی و
ئەو هەرهەس هینانە زەبەلاحە تا ئیستا کارمەندەکانی لەکارن و لەزیر
سێبەری دەسەلات خۆیان حەشارداوه لەکاتی کدا ئەوان بەو بلە کەیشتون
تا کو کەندەلی لەناوبەن کەجی خۆی خۆیان خەریکی کرتنەبەری رێجکە
کەندەلی و فەرمانۆشکردنی مافەکانی مامۆستایان و خویندکاران بی
رەجاکردنی دواڕۆژی چەندین قوتابی و خویندکار.